

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petty sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 327.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Vasárnap, június 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Egy szobor.**
- Vernissage előtt.**
- Egyről-másról.**
- Pangermán mozgolódások.**
- Az aradi régiségtár megnyitása.**
- Új szabályrendelet a hirdetésmények kiragasztásáról.**
- Leégett vegyészeti gyár.**
- Nyolevan éves végrendeletek az aradi levéltárban.**
- Lonovics József halála.**
- Izgalom a tárgyaló-teremben.**
- Templembontás dinamittal.**
- A divat újdonságai.**
- Konstantinápoly Aradon.**
- A Minorita-templom utolsó napjai.**
- Dessewffy Sándor nagybeteg.**
- Ünnepi prolog az aradi kiállítás megnyitására.**
- Kuruzsló orvos.**

Egy szobor.

Arad, június 7.

Arad legnagyobb ipartelepe, a Neuman-gyár udvarán, egy szobrot lepleznek le holnap. A bronz- emléket a rokon szeretettel állította, de amikor ünnepélyesen átadják az öröklétnek, megnyílik a családi kör szűk kerete és egybeolvad Arad város egész közönségével, hogy összefogva áldozzon egy férfiu emlékének, aki a munkának és a termékeny kereskedő észnek megtestesülése volt e városban.

Neuman Ede nem a szó zajos értelmében vett közéletnek szentelte életét.

Egy hatalmas gyakorlati ész éleslátása kellett hozzá, hogy megérezze a nagy

igazságot, mely időtlen idők óta rut látlansággal vádolja a falánk nyilvánosságot, s mérhetlen számu példakkal igazolja, hogy a közügyek szinteréről az mulik ki a leggyalázatosabb halállal, aki egész lelkesedését, egész munkásságát ott pazarolta el a forumon.

Az aradi Neuman-ház megalapítója a közügyek tornyos csarnokainak elébe helyezte a buzsáki homok-buckákat, s nagyobb gyönyörűséget hozott számára, hogy az utóbbi helyen egy paradicsomot teremtet, mint amennyire hiányzott neki a tapsok, melyeket amott elszalasztott.

Es Neuman Ede így is hazafias missziót teljesített.

Az az óriási arányu szeszgyár, melyet a kontinensen a legnagyobb tartanak, messze külföldről milliókat hordott Magyarországra, s így, egy család révén bár, de gyarapítója lett a nemzeti vagyonnak.

Neuman Ede sohasem tartozott a régi módi emberek közé. Fejedelmi vagyon jövedelmeit élvezte, de parádés, hiu círságos dolgok sohasem élesztették vágyait, valamint hogy nem kívánczolt arra az üres, görögützes glóriára sem, mely a mai materiális korban a plutokraták körül szokta venni. Igénytelen egyszerűségben élt, s mindig gondosan távol tudta tartani magát a hizelgők, bokolók és hazudozók aláztatos seregét, mert a tömjécnél többre becsülte azt, ha egy-egy szegény, de szorgalmas diákot tanulmányainak befejezéséhez segíthetett; vagy egy éhező családot tél idején fával és kenyérré valóval látott el.

Neuman Ede emléke a bronzszobor nélkül is megvan örökítve Aradon.

Nem szavak hirdetik ezt, hanem tettek és alkotások; kereskedelmi életünk fejlődése, közgazdasági viszonyaink megszilárdulása, s Aradnak messzeföldön való ismert neve az ő érdemeit öregbitik. Irigység, rosszakarat rozsdája ezeket el nem törölheti.

A magyar nagyipar céltudatosabb, erélyesebben törekvő embert alig tud felmutatni Neuman Ede-nél. Erős kézzel, vasmarokkal vezette, amihez nyult, s energiáját, hatalmas kvalitását lépten követte a siker.

Most ércbe öntötték alakját, aminthogy életében is az érc volt legmegfelelőbb kifejezője szilárd egyéniségének. Most szobrot állítottak emlékének, aminthogy szoborként magaslott ki embertársai közül ő maga.

Mikor egy tetterős férfiu kezéből élete delén csavarják ki a munka eszközét: az a halál. Mikor az élet megszakadt fonálát félbehagyott alkotások siratják: az az enyészet.

De nem halál az, ha befejezett nagy munka után kiszáll vezéri székéből egy egész-ember, és helyet ad a fiatalabb keznek, a maga nevelte teremő erőknek, akik átveszik kezéből a hatalmas zászlót, s az általa alapított elveket nem hátravetik, de előreviszik.

Ez nem halál, hanem egy irigylésre méltó vég hőskölteménye.

A holnapi szoborünnep föltámadást jelent Arad legvirágzóbb ipartelepén.

TÁRCA

A hétről.

Vernissage.

Hol zöldre van a rácsos kapu festve
A Bencur-iskolának képein,
Hol szecessziós a csillagos este,
Az ég fehér, a föld meg lilaszin;
Hová leküldték a hon nagy művészi,
Min kezük télen által fáradott:
Dagadó szók kíséretébe' Vészi,
Megnyitja az aradi tárlatot.

Habár a Szalon sikerét lerontom:
És is ezennel tárlatot nyitok;
A vernissage-nak zászlaj't kibontom
S hiszem, a publikum pártolai fog.
Minden ismus-ból mindenféle képek,
S a szecesszióból egész nyaláb,
Csak tessék, gyermekek és uri népek,
És katonák őrmestertől alább!

„Haldokló oroszán”

Régi jó időknek mindörökre vége,
Hullnak a tanui, elfogy az emléke;

Mindennap leválik belőle egy foszlány,
Mult sírjába szállott az Arany Oroszlán.

Benne már nem székel Kanaboka-oroszán,
Megelőzte Transzvál és vidéke sorsát;
Ezt legyűrte Brithon sok milliárd fontja,
Amazt meg az élet bűja, nehéz gondja.

Arany oroszánban nem készül több sólet,
A héber is pogány, hitet nem tartó lett.
Nem hiába mondja búsan Goldmann Régi:
„Más a mai világ, rosszabb, mint a régi...”

„Önrajsolta arckép.”

Festette a mult héten: *Mongra Varul.*

A ki erre a portréra
Rátekint,
Agitátor, dákóromán, —
Véli mind.
Pedig irhat akármennyit
Mind a lap,
En nálamnál, az áldóját,
Kiss Fránci se magyarabb.

Mi a szöszért keresnek is
Más hazát?
Románia püspökséget
Ugy sem ad.

A magyar a dicsőretem
Illeti,
Isten áld meg mind a magyart
Hogyha görög keleti.

„Kórházban.”

Egy júniusi nyári reggel
Megtelt az ispotály beteggel.

Az egyiknek a gyomra ég,
S tán érzi, hogy közelg a vég.

Már utazik a másvilág felé,
Olykor kitör, akár a Mont-Pelée.

A tenger nyavalyát vaj' mi okozta?
Mi volt, mi a sok embert idehozta?

A járványnak gyilkos lehellete
Csempészte a halál magvát ide?

Tán, a ki egy csöpp álomért eped,
Véres csatában nyert kinos sebet?

Vagy egy állvány nem bírt erős maradni,
És annak van itt sebesültje annyi?

Oh nem. Nem járt pestis, kolera véze
S csatába' nem volt egyiknek se része.

Beomló állvány rokkantja se lett:
— A kórházban fagyaltot evett.

Neuman Ede tért vissza ércformában, hogy jelentse végtelen időig az allegorizált munkát. S legyen szilárd, rendithetetlen hirdetője az ezer akadályt leküzdő, rombolás közben is építő *vasakarataknak*.

* *

Vernissage előtt.

(Az aradi képkiallítás megnyitása.)

Arad, június 7.

Lapozgattam a tudós főtisztelendő *Lakatos Ottó* „Arad Történeté”-ben. Vagyon abban minden, a mihez Aradnak valami uton módon köze volt. Még művészetről is esik benne szó, sőt a képzőművészetről is. Tizenegy rövid sor az egész, és a kurta szakasz tárgyaltalan voltát *Munkácsy, Böhm Pál, Valentini, Kaufmann* nevével sem tudta egészen leplezni a szerző.

Nagyon sok tárgya ma sem volna egy ily monografiának, mert művészeti közéletéről még egyáltalában nem beszélhetünk, a művészeti decentralizáció pedig csak unalmas mottó, és ha szerencsétlenségére valami művész ember a vidéken keres existenciát, bizony legföljebb a végrehajtó bejáratos nála.

Hock János divatba hozta nálunk a festészetért való hevülést, megalakította a művészegyesületet, de minden divat csak egy szezonban tarthat jogosultságot az életre és így a Művészegyesület tagjai is a világ négy tája felé oszlottak, — legalább a tagságdíj beszédő számára.

Daczára ennek, a holnapi vasárnapon ismét művészeti ünnepet ülhet Arad, rövid három esztendőn belül, a 4-ik képtárlat megnyitó ünnepségét.

Ünnep! Én Istenem, szomorú dolog az, mikor valakinek ünneppel kell keresni a kenyerét. Pedig bizony széles Magyarországon még csak úgy jut munkához a piktor, vagy szobrász-művész, ha valami ünnepséggel keretében bele illeszkedhetik a megbízatása. A fillér asztaltársaság érdemes elnökét le kell fösteni a 25 éves jubileumára; az önkéntes tüzoltók parancsnoka az ezredik riadót fuvatta és több ilyen lelkesítő téma.

Mi nálunk Aradon speciel volna némi kis érdeklődés, — bár a művásárlók majdnem mindig ugyanazok — de nincs egy központ, a mi kö-

rül a kevés lelkes műbarát csoportosulhatna, nincs egy semleges terület, hol tisztán a művészet iránti szeretet közösségén értenék meg az emberek egymást és csak ilyenkor, mikor így a magyar művészgárda megtisztel bennünket, érezzük egy kis melegséget és hisszük mi hívők, hogy „lesz még szülő lágú kenyérrel.”

Holnap jó emberek, ha elhangzottak az ünnepi beszédek és ti betódultok a képeket nézni, bizony mondom nektek, nagy gyönyörűségek lesznek. Sokat fogjátok ugyan hallani és hallatni azt a ma már nem ritka szót *szecesszio*, de azért ne riadjatok vissza és ha valamelyik képet éppen nem tudjátok megérteni, fogadjatok el azt a megnyugtatót, hogy a piktor a számár.

Ez a legegyszerűbb és legkényelmesebb megoldás és elvégre inkább ő legyen a számár, mint én. Azok pedig, kik a képben gondolatot, a színben érzést, a rajzban cselekvést keresnek, szóval a kik nemcsak dekorációnak, hanem élő aktív szellemi élvezetnek tekintik a festészet termékeit, azok nézzék meg jól a *Fényes Napszámosát*, a *Szenes Trécselő asszonyait*, a *Grünwald képeit*, *Zemplényi Zarándokát*, a *Nagy Zsiga Shylock-ját*; a *Knopp Kontárkodó Faunját*; *Rippl-Rónai Férfi arc-képet*; *Glatz Falu részletét*; a *Kézdi-Kovács hangulatos képeit*; *Ferenczy lovait*. Nézzék meg jól és ha majd már eltávoztak a tárlatról és nehéz impressziókkal telt fejje! sétálgatva gondolataikban előrajzanak a művészek által megörögzített alakok és tájak, akkor, meg vagyok róla győződve, hogy nemcsak a képet, hanem a gondolatokat is élvezni és megérteni fogják. Gondolkozni fognak a fölött a szociológiai nagy kérdés fölött, melynek mintegy kérdőjeleként áll ott a *Fényes kérges tenyerű Napszámosa*, gondolkozni fognak a fölött, a nagy érzelmek fölött a mély hangulatok fölött, melyek egy-egy emberi lelken egy-egy pillanatra egyedül uralkodóvá tudtak lenni, megértik, hogy a festő abban a pillanatban nem volt földi ember, nem létezett a térbeli érzékiség számára, hanem lelke felolvadt a nagy érzésekben és azokat igyekezett nagylelkűen megosztani embertársaival.

Ez az irány karakterizálja általában a mai festészetet és ennek az iránynak sok jeles képviselőjén kívül ott látjuk a régi ismerősünket.

A magyar piktura letűnt legfényesebb csillagát, *Munkácsy Mihályt*. Mintha vázlateival a most folyó evolúcióba legjobban beleillenek. Nem azt látjuk, hogy mit festett, hanem hogy mit akart festeni. Mintha a nagy szellemek boszorkánykonyhájába néznénk, ha az ő erőteljes, egymással viaskodó ecsetvonásait látjuk.

Zichy Mihály egy bravurosan megrajzolt tanulmány-fejje szerepel. Szeretném, ha Aradon maradna. Potom pénzért árulják, pedig a nagy szellemek sziporkái is aranyat érnek. Általában a tárlat igen előkelő nivón áll és bár az eddigi kiállításokról sem lehet rosszat mondani, a jelenlegi mindenképp tulszárnyalja az előbbieket, úgy érdekesség, mint érték szempontjából.

Lesz alkalmam még bőven visszatérni az egyes képekhez, de futólag első ismertetésből sem hiányozhatnak a mi aradi festőink: *Balla és Urhegyi*, kik mindketten nagyot haladtak azóta, hogy legutoljára szerepeltek. Különösen a *Balla* haladása feltűnő. Tövises az út, de dicső a végcél, per ardua — ad astra. Kedves ismerőseink, szinte a tárlat föltételei, a *Rubovits* meleg színekkel festett képei, melyek mintegy közep uton járnak az előbb említett irányzat és a régi becsületes mesterek művei között.

Esik még szó róluk.

De majd elfeledtem! Jó emberek: szívleljétek meg, hogy képvásárlás nélkül nincsen műpártolás. Jó emberek vegyetek képeket!

Steiner Iózsef.

TÁVIRATOK.

A szerb kongresszus.

Karlóca, június 7. *Tallán* Béla titkos tanácsosnak, a szerb egyház kongresszus királyi biztosának ünnepies fogadására tegnap ideérkeztek *Nikolics Miron*, *Gruics Mihály* és *Bogdanovics* *Lucián* püspökök, sok kongresszusi képviselő, a *Philippovich* báró nevét viselő gyalogezrednek egy diszszázada zenekarral és fél üteg tüzérség a péterváradai várból. *Jovanovics* Pál miniszteri titkár, a kit a királyi biztos mellé kirendeltek, a patriarka palotájában berendezte a királyi biztos irodáját és Szabadkáig eléje utazott a biztosnak. *Tallán* királyi biztos ma délben érkezett Szabadkára, a hol

„Templom-avatás.”

Az aradi templom tornya
De magas, de magas;
A kereszt a templom tornyán
Bécsi vas, bécsi vas.
Magyar téglán a bécsi vas
De jól áll, de jól áll,
Közösügyes politika
Még itt is dominál.

Értelme van a dolognak:
Értjük ezt, értjük ezt.
Mindig bécsi volt mi rajtunk
A kereszt, a kereszt;
Bécsi vas előtt emelsz majd
Magyarom, süveget;
Magyar érzéssel betelni,
S gógös Bécsset süvegelni,
Rég, bajod ez neked.

Forgács.

Aradmegye hegyvidéke.

Irtá: *Lejtényi Sándor*.

(A fenti cím alatt *Lejtényi Sándor* gimnáziumi tanár könyvet irt *Aradmegye hegyvidékéről*. A sok szaktudással és bő ismerettel megirt könyv hidro- és orografaiilag (hegy- és víz-rajzi szempontból) is

merteti a mi megyénk legszebb részeit s abból az aradi *Hegyaljára* vonatkozó részt közöljük alább. A mű szakmunka becsértékével bír s emellett az a ritka tulajdonsága van, hogy érdekes olvasmány is minden aradmegyei lakos számára. A füzet ára 80 fillér s az aradi könyvkereskedésekben vehető meg.)

Az aradi *Hegyalja* a *Drócsa-Hegyeshegy*-ség nyugati végének hátgerince, mely mintegy 30 km. hosszúságban a kitűnő paulisi, ménesi és magyarádi borok hazája. Az a sok fehér pont, mely már messziről magára vonja az alföldi rónaság felől közeledő utas figyelmét, mindmégannyi borház, kolna, villa, melyekben *Paulis*, *Ménés* és *Magyarád* jóhírű szőlő nedvét szűrik.

A paulisi „*Maros-szorosnál*” kezdődik a harántgerinc a 322 m. magas *Haranghegy*vel és innét egyenesen éjszakfelé csapva áthalad a *Pauliscsucson*, vagy *Brádhegyen* (365 m) *Paulis* fölött, azután a *Nagy-Határhegyen* (372 m) keresztül óriási ivalakban elhalad *Ménés* fölött és *Gyorknál* már a 471 m. magas *Kecskéshegyre* hág fel. Innét tovább éjszakfelé a *Magurán* (497 m.) és a *Tornya-csucson* (458 m.) túl ismét egy óriási kanyarulattal az egész hegyszakasz legmagasabb pontjához az 578 m. magas *Hidegkut-csucson* ér *Kovaszinc* fölött, meiyen túl 400 m. átlagos magasságát tovább is megtartva, *Világosnál* három szép kuppall végződik, miután azon alacsony halmokat és dombokat, melyekkel *Muszka* és *Pankota* vidékein a *Fehér-Körösnek* 108 m. tengerszin fe-

letti lapályában elvész, már nem számíthatjuk a más felépítésű gerincekhez.

A *pankoti* *Kopaszhegy* (366 m.) és az *apateleki* *Mokrahegy* (378 m.) pedig éppen nem tartoznak a szorosan vett *Drócsa-Hegyes* hegytömegéhez, mert ennél sokkal fiatalabb vulkáni képződmények lévén — mindkettő a neogen korban képződött — csak előhírnökei feljebb, a *Fehér-Körös* völgyében előforduló *trachit-hegyeknek*. Az aradi *Hegyalja* hátgerincének csak két helyen van tetemes lehajlása; egyik *Ménés* felett 278 m; a másik *Kovaszinc* felett 348 m, melyeken át közlekedő utak is vezetnek a gerinc tengelyével párhuzamosan haladó *kladovai* völgybe.

Ez a völgy ugyanis, mely *Paulis* és *Mária-Radna* között *Barackánál* nyílik a *Maros* völgyébe, — sehol sem esik 5 km.-nél beljebb a hegység nyugati szélétől, de 15 km.-nyire hatol fel a hegyek közé s így legtovább nyomja a *Maros* és a *Fehér-Körös* közti *vizválasztót* éjszakra, hol az 510 m. magas *Korcsmahegy* lábánál kezdődik. De ugyanezen völgynek vízterületén van a *vizválasztónak* legalacsonyabb pontja is, a *Dealul-Fantana* (394 m.), mely egyúttal a *Hegyeshegységnek* is a legmélyebb lehajlása és gyalog közlekedésre elég alkalmas nyerge a *Maros* völgyéből a *Fehér-Körös* völgyébe; illetőleg a *kladovai* völgyből a *Csiger folyó* aranyági és agrisi mellék-völgyébe. Tehát a paulis-világosi harántgerincet, vagyis az aradi *Hegyalját* a *Maros* völgyébe nyíló *kladovai* völgy és a *Fehér-Körös* völgyé-

Schmaus Endre főispán és a város küldöttsége fogja fogadni. Ujvidéken Péter Pál főispán és Ujvidék szabad királyi város 15 tagu küldöttsége fogja üdvözölni a királyi biztost, a kit azután Karlócára kísérnek, a hová délután fél 5 órakor érkezik. Az ünnepies bevonulás után a királyi biztos a patriarka palotájába száll, a hol a hódoló küldöttségeket fogadja. A város a királyi biztos tiszteletére fel van lobogozva. Az egyházkongresszust holnap délelőtt a szerb főgimnázium dísztermében, a püspöki zsinatot pedig hétfőn a patriarka palotájának dísztermében nyitja meg a királyi biztos.

A vaskartel.

Bécs, június 7. A lapok jelentése szerint a vaskartel osztrák és magyar bizottságának közös tárgyalásai befejeződtek. Valamennyi pontra nézve megegyezés jött létre. A kartelt állítólag 1911. végéig újítják meg. A jövő hét folyamán befejezik a speciális csoportok szervezkedése és a boszniai vasműveknek a kartelhez való csatlakozása tárgyában megindított tárgyalásokat, úgy, hogy meglehet, hogy július 1-én életbelép az új kartel.

Egyről-másról.

(A béke olajága. — Tanuságok a háborúból. — Magyarok és búrok. — Pletyka az Andrássy-szoborról. — A weimari Liszt-ünnep. — Német színészek Budapesten.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, június 7.

Négy esztendei harc után kivirult a dél-afrikai csatamezőn a béke olajága. Ez a négy esztendő, mint a hőskornak egy megelevenedett darabja vonult el előttünk. Nem tudtuk, mit bámuljunk inkább: elszánt bátorságát, legendás hősiességét-e a buroknak, vagy lángoló szabadságszeretetüket?

Most, hogy alá vannak írva immár a pecsétes okmányok, a melyek a béke pontozatait tartalmazzák, elgondolkozunk a háboru egyes fázisain. Mi, a kiknek szabadságharca hasonlított valamelyest a bur szabadságharchoz, különös szimpáthiával viseltettünk Transzvál istenfélő népe iránt. Emlékezünk rá, hogy örült a lelkünk, ha az angolok valahol jól kikaptak s a krajcáros újságoknak akkor volt legjobb napjuk, ha bur győzelemről adhatnak hírt.

A nagy és kis tanulságok egész seregével szolgált ez a háboru. Példát mutatott a világ

minden népének a hősiességéből, a nem csüggedő kitartásból, a legszebb katonai és polgári erényekből. A hazának és szabadságnak csak ilyen tüzes és fanatikus szeretetével lehetett elérni azt, a mivel a burok négy éven át ámulatba ejtették a világot.

Ám a hazát nemcsak a fegyverek zörgése között lehet szeretni, hanem a béke napjaiban is. És bizonyos, hogy azok a jeles erények, a melyekkel harcban tüntek ki a burok, a békében is meg fogják teremni a maguk gyümölcsét. A honfitársak összetartása, együtt egy célra való munkálása és egymás megbecsülése: ezek az ő legszebb erényeik, a melyek föl fogják virágoztatni a dél-afrikai országot.

Hej, ha mi ezt meg tudnók tanulni tőlük! Az összetartást, az egymás megbecsülését. Minden magyar ügy belső villongás miatt hal meg s ha nincsen háboru, igen jól értünk mi a békében is ahhoz, hogy egyenetlenséggel, viszálykodással gyöngítsük a magunk erejét.

Ime, hogy tovább ne menjünk, csak e hét történetéből is két klasszikus példáját fogom kihámozni annak, hogy nagy embereinket nem igen becsüljük meg. Az egyikről egy botrány-pör keretében olvasunk, a mely pörben azt vágják a szemébe, jelenben legkiválóbb szobrászunknak, hogy az államot meg akarta csalni hatvanezer koronával. A jó Isten tudja, hogy mennyi az alapja ennek a vádnak, de jellemző a mi szép hazánkra, a hol panama-vadák nagyon könnyen teremnek s a hol már nincs is ember, a kire rá ne sütötték volna, hogy proviziós lovag. Nálunk klikkek állnak klikkekkel szemben s a legcsunyább személyes harcot folytatják egymás ellen. Ebben a háboruságban ki lesz a vesztes? Nyilván maga a nemzet, a mely e harcokban nagy fiait, vagy nagy fiaiba vetett hitét veszíti el.

A másik példa, a melyet a magunk jellemzésére le akarok szögezni, a weimari ünnepre vonatkozik. Nem akarok most arról beszélni, hogy a magyar Liszt Ferencnek Weimarban már van szobra, Budapesten még nincs s így ennek kapcsán nem szólok most arról sem, hogy például Erkel Ferencnek sincs szobra a fővárosban, — hanem meg akarom említeni a weimari ünnepségnek egy epizódját, a mely az újságokban nem volt olvasható s amelyet egy résztvevőtől hallottam.

Bonzart ur, a weimari udvari színház

volt intendánsa a Liszt-szobor fölavató ünnepén beszédet mondott, a melynek egyik passzusa így hangzott:

— Dacára annak, hogy Liszt Ferenc egy exotikus államnak a szülöttje, mégis milyen jó német vált belőle!

Megköszönhetjük Bonzart urnak, a szép jelzöt és gratulálhatunk neki ahhoz az igazán exotikus logikához, a mely dicsérendőnek tartja hogy valabi jó magyar létére jó német tudott lenni. Ez bizonyára sem nagy mesterség, sem nagy dicsőség. Hogy Liszt Ferenc elpártolt magyar hazájától, abban, fájdalom, igaza van az egykori intendánsnak; de ha Liszt nem is tartotta magát magyarnak, mi annak kell hogy tartsuk őt, mert nagy hírt, nagy dicsőséget szerzett a magyar névnek. És ezért hálával, kegyelettel tartozunk neki.

A német sógorral már mi így vagyunk. Vagy mi liferálunk neki nagy embert, vagy őt hozzuk ide a mi nyakunkra. A német színészeket értem, a kik pár nap óta a Vigszínház vendégei. Nehogy a magyar ciklusért tulságos hazafisággal vádoljuk, sietett a színház alkuba bocsátkozni a berlini színészekkel, a kiknek a zsebét teletömjük pénzzel, s ők ennek fejében egy idegen, nekünk veszedelmes és gyűlölt kultúrát hoznak ide s terjesztik ugyanarról a deszkáról, amelyet száz magyar előadás szentelt meg.

S nem elég ez. Ugyancsak Berlinből egy „überbrettli“ is utban van Budapest felé, hogy a német kultúra után a vaskos német elméséggel mulattasson bennünket. Szóval el vagyunk látva németekkel. Hiába, ez kell a magyarnak! Bizony mondom, igaza van Bonzart urnak. Valóban exotikus nép vagyunk.

Pangermán mozgolódások.

(Egy hazafias akcióról.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 7.

A régi Bánátban legutóbb észlelt pangermanisztikus agiációk élénken foglalkoztatják a politikai köröket.

Szinte hálálkodni lehet annak a vakmerő vállalkozásnak, a melybe a németországi „Alldeutsch“ egyesület bocsátkozni merészkedett akkor, a midőn Magyarországon körutat akart tenni. Ez a szándék, a mely kicsi hiba, hogy meg nem valósult, meghiusult. És így a nagy

be nyíló Csiger folyó völgyének arnyági és ágrisi vidéki árka választják el a Drocsa-Hegyeshegységnek kelet nyugat irányu főgerincétől, miáltal az aradi Hegyalja a Drocsa-Hegyeshegységnek valódi előhegyévé válik.

A paulis-világosi gerinc bonyolódott geológiai szerkezete dacára is igen kevésbé tagolt; azaz sem messze kinyuló oldalágai sem mélyen bevágódó harántvölgyei nincsenek.

A hátgerincnek sem nyugat, sem keletfelé egyetlen állandó lefolyásu patakja sincs s inkább csak száraz vízmosások találhatók, melyekben esőzések idején, vagy tavasszal felbuggyanó források csergedeznek egy ideig. Még legállandóbb víztartalma a Cherca-völgye keleten, mely a Tornya- és Hidegkut-csucsok között huzódó gerincről gyűjti vizét s a kladovai patakba szakad belé.

A nyugati száraz hegyi árkok is mind jobbra önállóan futnak le a lapályra, csupán a ménési, kovaszinczi és a világosi öbölserű katalinvölgyekben egyesülnek nagyszabásu vízmosások; mely körülmény eléggé illusztrálja a hegyvonulatnak hirtelen való kiemelkedését az alföldi rónaságból, hol két lomha lefolyásu „Százazér“ veszi fel esőzések idején, vagy a tavaszi forrásbuggyanásról a megáradt patakok vizét.

Az egyik ér is inkább tócsák és vizállások sorozatából áll és egy depressiót követ mely Kuvintól indult ki és a hegy alját követi, míg végre, mint világosi Nagyér, Szöllős község vidékén éri el a Csiger folyó medrét; a másik ér pedig Paulis és Ménés között a Maros fo-

lyó egy régi árterében fejjik ki s mint ménési Százazér, nagy kanyarulatokkal éjszaknyugat felé megy Zimánd község alá, hol délre fordulván, Arad-Gáj külvárosnál megközelíti csak a Maros medrét, de sem ezzel, sem a Holt Marossal nem egyesül, hanem a battonya-vidéki Százazérrel Földeáknál a Tiszába szivárogoz be.

Igy tehát az aradi Hegyaljának, mintegy 6 km. hosszú darabján Paulis és Kuvin közt szögellenek össze a nagy magyar Alföld három legnagyobb folyójának — a Tiszának, Körösnek és a Marosnak — vizválasztói.

A paulis-világosi harántgerinc geológiai felépítésében tulnyomólag két képződmény osztozik meg: az egyik a déli részekben, a Kecs-kés- és a Brádhely d'oritja; a másik északfelé, a Hidegkuthegy kristályos palái.

Mindkét képződmény, Lócy Lajos kutatásai után itélve, nyugati végződéséi egy vonulatnak, mely az Egyeshegységen is átvonulván, a Biharhegység zöméből indult ki.

Ezeken kívül a tömeges eruptív kőzeteket még a következő képződmények képviselik: a granitit, epidotgranit és a turmalin-granit, melyek a phyllitben, de főleg a dioritban végtelenül elágazva és szabálytalanul elrendezve sok helyen lépnek föl: továbbá a diabas és az angit-andesit.

Igy a kladovai erdőben a Cioca lui Ádám-csucson (548 m.) sok epidotgranit van; a ménési Nagy-Határhegyen pedig egy 370 m. széles gránitit vonulat huzódik, mely a radna kladovai gránitit területből ágazik ki s melynek

nyugati határa Paulis és Barackánál látható. Egy másik, még nagyobb granitit terület a gal-sa-muszka- és magyarádi hegyeken fordul elő, melynek közele azonban különbözik a kladovai gránititétől s mely Agrisig és Pankotáig nyújtja ki ágait. Az ágrisi Bodpatak, vagyis Vadpatak száraz fenekén egy tömeges, középszerű eruptív kőzet ül az agyagpalotába, mely sötétzöldes, veresen elmálló eruptív kőzet a diabásra utaló lényeges alkotórészekon kívül egy fémes fekete ásványt is bőven tartalmaz, melynek sajátságai a titánvasra mutatnak. Ez a diabas-szerű kőzet a világos ágrisi gerinc éjszaki részén is előfordul egy kis folt alakjában s egész a Kukurbeta-csucsig (496 m.) követhető sőt nincs kizárva, hogy a kuvini Valea-Dantiului agyagpalái közt található követtellérek (dykeok) is ehhez a közele sorozhatók. És végre az augit-audit breccias tuffája alkotja a pankotai szőlőhegyeket.

Az üledékes eredetű kőzetek közül pedig részt vesznek: félig metamorphicus (kristályos) palák, és pedig a phyllitek sokféle változatban alárendelten kvarcitpadokkal és kristályos, szemcséspalás mészkőtelepekkel társulva. Azután egy grauwacke-féle képződmény, mely kvarc- és földpát árkozából, agyagpalából, kvarcit-homokkövekből és sötétszínű dolomit és mészkövekből áll.

A negyedkori üledékek kétféle képződményben fordulnak elő: az egyik kavicsos és kavicsos, homokos kemény agyagból áll, mely a hegység nyugati szélét kíséri és a tágasabb

németek perfidiája saját sötét terveikkel szemben épen az ellenkező eredményt érte el.

Ugy a kormány, mint az egyes törvényhatóságok, de maga a társadalom is egyszerre figyelmes lett erre az aknamunkára, a mely a délvidéken folyik.

De ebbe a pangermán fészkelődésbe akkor csapott le a tüzes bomba, a mikor *Herczeg Ferenc*, a hirneves író általános nagy szenzációt keltett cikkeiben leleplezte, hogy a nagynémetek és erdélyi szászaink a budapesti német konzulátusnak egyik tisztviselője útján érintkeztek még a mult évtizedben. Ennek a titkos, bujkáló összeesküvésnek lett a gyümölcse a bánáti németek felbujtása és hazafiatlan magatartása, a mely annál nagyobb megdöbbenést keltett, mert senki még álmodni sem merte, hogy a délvidéki németek, a kik annyiszor bebizonyították hazafiságukat, összeszűrik a levét a zöldszászokkal.

A baj mindenesetre meg van és azzal le kell számolni.

Fővárosi munkatársunknak alkalma volt több délvidéki országgyűlési képviselővel beszélni erről a dolgról és bár valamennyien elismerték, hogy résen kell lenni és a legfőbb ideje, hogy a cselekvés terére lépve, ellensúlyozzák a hazaellenes törekvéseket, mégis többen túlzottnak tartják a veszedelem feltűntetését.

Igy az egyik nevesebb és a parlamentben nagyobb szerepet vivő képviselő ezeket mondta:

— Mindenesetre hálásak lehetünk *Herczeg Ferenc*nek, hogy felhívta az országot a délvidéki németek titkos akciójára, csak az a kár, hogy *Herczeg*nek csak most jutottak eszébe a dolgok és régebben nem hallatta intő szózatát. Ennek oka, amint beszélnek, az is lehet, hogy évek óta nagyon ritkán járt le a délvidékre és az on dit szerint ezért vesztette volna el *verseci* mandátumát is. De ez most mellékes. „Jobb későn, mint soha!” Tény az, hogy *reánk délvidéki képviselőkre most nagy és komoly feladat hárul*. Fel kell világosítanunk a délvidéki svábokat és társadalmi uton nagyobb akciót kell indítani a pangerman törekvések elfojtására.

A nyári idő, amikor az emberek az aratási és egyéb gazdasági munkákkal vannak elfoglalva, nem alkalmas a mozgalom megindítására, de *kora ősszel már okvetlenül akcióba* lépünk és megteszünk minden lehetőt a veszedelem elhárítására.

völgyekbe is behatol, de nagy magasságra a lapály és völgyek felett nem emelkedik; a másik erre támaszkodik, mely babérben bővelkedő veres, vagy sárga agyagból áll és magasra felnyulik a hegyoldalakon.

Csak Ó-Paulis éjszaki szőlőárkaiban van typosos lősz.

S végre, az alluvium nemcsak a Maros- és a Cséger folyók mostani árterén, hanem az egész ide érő rónaságon is az egyedüli képződmény.

Az aradi Hegyalja keleti részét nagy kiterjedésű erdőségek borítják, úgy, hogy a gerinc bármelyik magasabb pontjára felkapaszkodva, a kincstári erdők beláthatatlan rengetege terül el keletfelé előttünk; nyugati részén pedig a szőlőültetvények geometrikus táblái és a hegység lábánál elhúzódó csinos falvak hegyi leelői osztoznak meg arányosan.

A látkép hátterében, a paulisi szőlőktől jobbra, a távol kódében a Pojana-Ruszka, sőt néha még a Retyezát csucsai is láthatók; a világi három kupról pedig, melyek közül a középsőt és legmagasabbikat (496 m.) a világi várrom koronázza s mindmegannyi hegyfok gyagyánt nyulván ki a környező síkságra, gyönyörű kilátás esik a hegység széleire, továbbá a nagy alföldi síkságra és a gyümölcsösökkel, meg erdőskékkel környezett helységekre; sőt tiszta időben, balra a bihari Pless vagy Pilis (1114 m.), jobbra a Hegyes (800 m.), előttünk pedig a Biharhegység kopár ormai magasának a látkör határán.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az ipartestület előjárósága f. hó 9-én d. u. 5 órakor rendes havi ülést tart, melynek főbb tárgyai a következők: A hazai ipartestületek központi bizottságának értesítése a folyó évben Nagyváradon tartandó hatodik orsz. iparos gyűlési ügyében. A kereskedelmi és iparkamara átirata a kerületi segéd és tanonkiállítás ügyében. Ugyanannak átirata az aradi közműhelytelep tárgyában. Az aradi Nemzeti Szövetség meghívója. Előterjesztés az emplomi céházszlók elhelyezése érdekében.

(*) Az aradi iparosok első betegsegélyző és temetkezési egyület elnöksége vasárnap d. u. 3 órakor a Magyar-utca 4 számú saját házában hivatalos helyiségében havi ülést tart.

(*) Az aradi magyar nyelvterjesztő, betegsegélyző és temetkezési egyesület saját hivatalos helyiségében június hó 8-án d. u. 3 órakor rendes havi választmány ülést tart.

(*) Az aradi hivatalosok betegsegélyző és temetkezési együlete folyó hó 15-én, vasárnap délután fél három órakor a városháza földszinti kistermében, rendkívüli közgyűlést tart.

Az aradi régiségtár megnyitása.

(A Kölcsey-egyesület Sakeri muzeuma.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Aradnak nagyjértékű, tudományos és laikus szempontból egyformán érdekes kulturhistóriai gyűjteményt adják át rövid időn belül a nyilvánosságnak. Szeptemberben nyílik meg az aradi Kölcsey-egyesület régiség-tára, a mely az állam támogatásával rendezett ásatások, főképen pedig *Dömötör* László főreáliskolai tanár fáradságtalan buzgalma folytán a vidék egyik legérdekesebb régiség gyűjteményévé fejlődött.

Küszöbén annak az időpontnak, a mikor a muzeumot a közönség számára is hozzáférhetővé teszik, bizonyára érdekes lesz, ha arról, s annak keletkezéséről néhány szót ejtünk.

A genesis a muzeumnak az, hogy a *szentannai avar gyűrűkben* igen értékes barbár korbeli leletekre akadtak: arany koszorukra, vagy láncokra. Ezeket fölküldték a Nemzeti Múzeum régiségtárának, a mely viszont cserébe tizenegy táblázatba foglalt összesen 153 darab régiséget adott, ehhez véletlenül összegyűlt az előbbi időkben 17 darab őskorbeli régiség. 1894-ben pedig *Takácsy* Sándor dr. a tövisgyházi birtokán talált régiségeket, összesen 15 darabot ad a Kölcsey-egyesületnek.

1898-ban kezdődtek meg a pécskai őstelepen az ásatások, a melyek kincsesbányái voltak az arkeológiának. Hogy a pécskai ugynevezett nagy sánc becses ő- és bronz-korszakbeli dolgokat tartalmaz, az régóta köztudomású volt. *Márki* Sándor, dr. *Jancsó* Benedek és *Dömötör* László már husz-huszonkét év előtt sürgették az ásatásokat. Maguk a pécskai parasztok is folyton kutattak a sáncokban: ők aranyat és ezüstöt kerestek ott, a mi persze ritkán akadt. A pécskai őstelep három egymás fölött fekvő temetőből áll, a legfelső *Arpád-korabeli*, a két alatta levő pedig *őskori*. Ezeket zsákmányolta ki a tudomány részére *Dömötör* László tanár, nagy fáradsággal. A legtöbb lelet természetesen töredékben került ki; *Dömötör* ezekből összeválogatta az egymáshoz tartozókat, összeillesztette, preparálta, a hol a forma követelte, pótolgatta, a mészlerakodást sósavval leszedte, hogy az egyes tárgyak részei, a melyek iparművészeti szempontból is igen becsesek, jól láthatók legyenek; azután osztályozva elrendezte.

A második ásatás 1900-ban volt, s ez 276 darab, a harmadik 1901-ben, a mely 854 darab régiséget hozott napvilágra. Az idei nyáron

valószínűleg a negyedik ásatással fogják kiegészíteni a nagybecsű gyűjteményt.

Az ásatások közben még két alkalommal gyarapodott a muzeum; 1899-ben a *Károly-féle* hagyatékkal (88 darab) s a *gényi homokbányában* talált régiségekkel.

Most a régiségtár a bérház épület második emeletén, a szabadságharc muzeum helyisége mellett van. A leletek e célra készült szekrényekben vannak elhelyezve, a hol azokat magyarázó jegyzetekkel és az őskor történetéből vett képekkel fogják a közönség részére illusztrálni. A vidéki hasonló gyűjtemények közül legfőleg a *szegvárdi* és a *verseci* gyűjtemény hasonlítható ezzel; abban pedig, hogy egy helynek egy kis feltáról egész kis kulturtörténet szedjenek össze, *unikum* ez a régiségtár. A jelesebb arkeologusok közül *Hampel* József dr., *Wosinszky* Mór dr. és *Seemayer* Willibald dr. a Nemzeti Múzeum régiségtárának őrei nagy elismeréssel szóltak az aradi régiségtárnak ugy becses voltáról, mint elrendezéséről.

Magának a régiségtárnak egyes tárgyait bajos lenne úgy ismertetni, hogy az a laikus közönséget is érdekelje. Érdekes a *tövisgyházi* lelteől két urna, a melyben emberi csontok maradványai vannak. Az egyik urna csontjai kisebb alkatuak, amiből arra lehet következtetni, hogy a két urna egy házaspár földi maradványait tartalmazza. A pécskai leletek között van egy őskori edény, a melyben *összeégett buza* volt; ez úgy látszik, akkor maradt el, mikor a hadakozó törzsek közül egyik a másik házáit felpörkölte s az élelem ott maradt. Van egy példánya az ókori ember őrlő *malmának*: egy gömbölyű és egy lapos kő, a melylyel az ember a buzát összemorzsolta. A kőkorszakbeli balták, fegyverek mindenféleségei, gyönyörű példányai vannak. A nagyobb leletek közül kiválóan becses több őskori *áldozó edény*, a melyen igen szépen stilizált díszítések, cizrádák vannak. Hogy ezek csakugyan áldozó edények voltak, bizonyítja, hogy mellettük nagymennyiségű mirrhát találtak. Az őskorszakbeli régiségek közül nevezetesebb egy különös formájú, agyagból készült tűzhely, továbbá a halászati eszközök, a kupaalaku *hálónehezékek*, *halsütő*, elliptikus *tepsik*. A kőkorszakbeli tárgyak közül egy azért érdekes, mert párja a *Schliemann* trójai aratásai egyik leletének, a mely eddig unikum volt.

A *bronz-korszak* régiségei nagy számmal vannak. Öntő formák, a melyek segítségével a bronz vésők, fegyverek, balták készültek, majd dárdák és érdekes edények. Némelyek egészen hasonlítanak a mi szecsessziós stílusú edényeinkhez, a mi azt illusztrálja, hogy az iparművészet visszatért a régi időkhez. A *kelta-korszak*nak régiségei között vannak sarkantyúk, horogok, pánczél-előrészek, karvédők, zablák, dárdák stb., amelyek érdekesen jellemzik az ipar, és az izlés fejlődését.

Fiókokba rejtve, a rendezésre várva van egész sereg állati maradvány, nagy méretű vaddisznó fogak, mammuth-csontok, agancsok, aránytalanul nagy halgerinczek, kagylók és egyebek.

Mindez azonban csak igen kis része a régiségtár-érdekességeinek. Mindenesetre elismerés illeti a létesítéséért *Dömötör* László főreáliskolai tanárt, a ki szenvedélyes buzgalommal végzi annak dolgait. A megnyitás előtt még a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője fogja a régiségtárat vizsgálni s szeptemberben közönség elé adják azt. Most különben csak ideiglenes helyen van, végleg az építendő kulturpalota egy csarnokában fogják elhelyezni.

Leégett vegyészeti gyár.

(Nagy tűz a fővárosban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Szörnyű tűzveszedelem dühöngött ma hajnalba Budapesten. A külső Soroksári-uton, túl a közvágóhídon a *Heidelberg* Tivadar tulajdonát képező nagy kiterjedésű vegyészeti gyár szublimát raktára fölrobbant s néhány pillanat alatt az egész telep lángtengerben égett. A tűz ma delig sem szűnt meg s a tüzoltóság véleménye szerint napokig éghet.

A robbanás a szublimát-raktárban történt, melyet négy oldalról egy-egy naftalinnal teli vastartály vesz körül. A robbanás zajára az arra cirkáló lovasrendőrök a veszedelemről rögtön jelentést tettek a kerületi tüzoltóparancsok-ságnak. Néhány perccel később vágatva száguldott ki a tűz helyére a tüzörség *Szcerbovsky* Szaniszló főparancsnok és *Blaschnek* segédtsízt vezényelte alatt. A tüzoltók csak alig tudták megközelíteni az égő gyárat. A főparancsnok egyre utasította legényeit:

Csak a tartályokat hűsíték!

S az első negyedóra ugyszólván csak azzal telt el, hogy a szörnyű veszedelemmel fenyegető tartályokat a robbanástól megóvják. Minden oldalról ontották a hideg vizsugarakat s a tartályokat megmentették. Az alig félemeletes épület naftalinanyaga iszonyatos bűzzel, fojtó füsttel égett. *Hlavacska* tüzoltó-őrparancsnok, a ki a Konkordia-malom égésénél is hősiiesen támadta meg a tüzet, vakmerő elhatározással neki rontott az égő helyiségnek. Néhány pillanatig tartott csak és a vizsugarak ide is behatolhattak.

A tüzörség munkája azonban nagyrészt meddő maradt. Az izzó szikrák lángba borították az asztalos műhelyt, a kádár műhelyt, felgyújtották a nyers papiros, kéngalic, borax, szóda, hordó raktárt s az ásványolaj készletet. Leégett a porfesték-raktár faépülete, elpusztultak a farekeszek, a melyek a különféle színű festékeket egymástól elválasztják. A pusztulásnak ez a része borzalmasan szép képet mutatott. A piros, sárga, kék, zöld, fekete és szürke festékek mint egy páratlanul szép szivárvány, gyönyörűen tarka szinegyvelegbe futottak össze.

A tűz, a mikor a tüzoltók teljes erővel a mentési munkálatokhoz fogtak, éppen jobbra kanyarodott. És ez volt a legváltóságosabb pillanat, mert ezzel a hatalmas naftalin-raktár került közvetlenül veszedelembe. Ha ez kigyul, akkor az egész vidék levegőbe repül. A tüzoltók teljes figyelme erre a veszedelmes pontra irányult. Emberfeletti erőt fejtettek ki, hogy a raktárt megmentésük és a veszedelemnek gátat vessenek. Ez nagynehezen sikerült is. A tüzet elválták a naftalin-raktár térszomszédságában, a mellette fölhalmozott vasgalic raktárban. Ezzel az imminens veszedelem elhárult, a telep hátulso része azonban teljesen elpusztult épületestől, anyagostól.

A tüzvizsgálatot hétfőn ejtik meg. Eddig-élé azt állapították meg, hogy a tűz a naftalin-gyárból eredt, a hol a naftalint szublimálják. Hogy azonban ez a naftalin miképp robbant föl, ezt kideríteni a vizsgálat hivatott. A tűz innen rendkívül gyorsan terjedt és pusztított. A telep hátulso része a pusztulás képét öltötte. Az összes raktárak, műhelyek, kocsi-écszék, a szabadon fölhalmozott áruk elpusztultak. A telep közepe, ott a hol a nagy festékraktár állott, színes dombhalmaz. A burokjukból kiömlött minden színű festékek apró dombokká olvadván kaleidoskopikus látványt nyújtanak. A telep és a vidék még délben is telített volt bűzös füsttel és a gyár bejáráját rendőrkordon-

nal vették körül, hogy a kíváncsi néptömeget visszatartsák.

A nagy gyárégéshez a mentők Atzél Károly dr. vezetésével három kocsi-val vonultak ki, de az egész tűz tartama alatt három sebesülte láttak el első segéllyel. Azok is könnyebb sérülések, komolyabb szerencsétlenség nem történt. *Kudlik* Péter 35 éves géplakatos oltás közben a mellén, nyakán és az arcán szenvedett égési sebeket. *Lukács* Andor 20 éves tüzoltó a nagy hőségben elájult. *Leipschuk* Péter 30 éves tüzoltó mászás közben egy szögbe kapaszkodott, a mely a jobb kezefejét szurta át.

A tűz színhelyén ma reggel megjelent *Márkus* József főpolgármester *Piperkovics* Bátor tanácsos kíséretében s hosszabb ideig nézte a tüzoltók önfeláldozó munkáját. Az ott működő emberek élete ugyanis folytonos veszedelemben forgott az épületek és raktárak zsúfoltsága miatt. A hatósági férfiak konstataáltak, hogy a gyár jelenlegi elhelyezése mellett valóságos tüzfészek s állandó réme a környéknek, főleg a mióta a gyár mögött vasuti töltés vezet el, a honnan könnyen be lehet dobni a gyúlékony anyagok közé bármiféle égő tárgyat. A gyár újraépítését régi alakjában aligha engedik meg.

A gyártelep tizenhét esztendeje áll fenn. Egyik raktára a multkorában is fölrobbant, de akkor nagyobb kárt nem okozott. A mai tüzeset közel kétszáz ezer korona kárt jelent a *Fonciére* és a *Magyar Franc* a biztosító-intézeteknek, a melyeknél biztosítva volt.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: *Balatonirege*, színmű. Este: Az erősebb, parasztdráma; A pillangó-kisasszony, dráma.

Hétfő: *Lili*, operette. Szirmai Imre vendégfelléptével. Kedd: *A kis szökevény*, operette. Szirmai Imre vendégfelléptével.

Szerda: Délután: *Bánk bán*, tragédia. Ifjúsági előadás. Este: *A szókimondó asszony*, színmű. Szirmai Imre vendégfelléptével.

Csütörtök: *Flórika szerelme*, népszínmű. Diszelőadás.

Péntek: *Flórika szerelme*, népszínmű. Szombat: *Iskarióth*, dráma. Diszelőadás.

Napszámban.

— Egy aradi verseskönyvről. —

Az aradi könyvpiacra holnap megjelenik egy verseskönyv; szerzője *Faragó* Rezső. Azt hiszem, többet nem is kellene róla mondanom s akkor is tudná mindenki, hogy holnap nem csak minékünk van vasárnapunk, hanem a Muzsának is. Ünnepet szerzett számára ez a könyv, melynek pedig olyan hétköznapi a címe: *Napszámban*.

Faragó Rezső ezzel azt akarja mondani, hogy az újságírás napszámos munkájában termettek a versei. S hogy ez így van, mi, kik vele együtt dolgozunk, egy kissé irigykedve gondolunk rája, hogy az ő napszámoskodó szántása nyomán ilyen rózsafa termett, teli viruló pünkösdi rózsával.

Az ő versé olvadt rózsáinak egészséges piros a színük s az illatuk varázsán hangulat fakad a szivekben. Ettől a hangulattól elfogódva tettem le a könyvét s kijelentem, hogy nem tudok róla bírálatot mondani. Nem tudok, mert érzem, hogy meg vagyok vesztegetve, talán el is kábítva attól a hangulattól, mely ebből a napszámban termett rózsafából a szivembe áradt. Csak úgy általánosságban érzem, hogy valami nagyon kedves, jóleső érzés tölt el, hogy szeretnék szeretni, hogy poéta vagyok én is s kedvem lenne a könyvismertetés helyett egy szép verset írni.

Már pedig, akinek versre áll a toll, az sokkal megbízhatóbb, mint hogy a mélyen tisztelt publikumot kellő komolysággal infor-

málja egy megjelent könyv esztetikai értékéről, tekintettel annak belső és külső mivoltára.

Hogy ez így történt, azt dehogy is bánom. Sokat ér nekem ez a boldog megvesztegetett állapot, ha olyan versek vertek le a kritikus lábáról, mint amilyeneket *Faragó* napszámos munkája termelt.

...ogy a végére értem, eszembe jut a „könyvismék” befejezője, ahol a megjelent kötetek áráról szoktak megemlékezni. Aki ezeknek a verseknek az árát kérdi: nem érdemli meg, hogy elolvassa.

Losonczy Zoltán.

§ **Diszelőadás a színházban.** A holnap megnyíló aradi képziallítás ötletéből ma diszelőadást rendezett az igazgatóság. A *Faust* opera került színre, a már ismert, kitűnő előadásban, a mely bármely fővárosi színházba beillenék. A jelen volt, eléggé nagyszámú közönség sokszor megtapsolta a szereplőket. Kijutott a tapsból *Gazdy* Arankának is, ki az opera előtt *Rózsa* Miklos dr. alkalmi prólóját szavalta el, melyet lapunk más helyén közlünk. A szép prólógot főleg a fővárosi művész-vendégek élvezték, kik a vernissagera már ma megérkeztek s a nyári szinkörben több páholyt elfoglaltak.

* **Ujdonságok bemutatása.** *Moldován* Gergelynek a román népeletről merített nagyhatású népszínművének, a *Flórika Szerelmé*-nek folyó hó 12-iki bemutatója diszelőadás lesz, az aznap megejtendő román püspök-választás alkalmából. A társulat nagyban készül ezenfelül *Az izé* operette, *Boltján generális* hazafias színmű és a *Harc a millióért* bemutatására.

* **Szirmay Imre vendégfellépte.** *Szirmay* Imre a budapesti Népszínház kitűnő művésze hétfőn reggel érkezik Aradra és rögtön résztvesz a *Lili* főpróbáján, mely darabban *Plinchart* hármas szerepét játssza. Kedden *A kis szökevény*-ben *Stanleyt* játssza a művész. Jegyek mind a két előadásra már mátol kezdve válthatók a téli színház pénztárában.

* **Utolsó ifjúsági előadás.** A jelen évad utolsó ifjúsági előadását f. hó 11. szerdán délután rendezi *Zilahy* igazgató. Ez alkalommal *Katona* József *Bánk bán*-ja kerül színre. Az előadás ezuttal kivételesen 8 órakor kezdődik és nem mint eddig, fél 8 órakor.

Uj szabályrendelet

a hirdetések kiragasztásáról.

(A város új jövedelmi forrása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Aradváros jogügyi-bizottsága ma két tárgy felett tanácskozott. Egyik a város őrizetében rekedt nyolcvanéves végrendeletek — erről lapunk más helyén szólunk — a másik pedig az a szabályrendelet, mely a hirdetéseknek és hirdetésményeknek (magyarul: plakátoknak) kiragasztásáról szól, amelylyel a város új jövedelmi forrást teremt magának az által, hogy a hirdetésmények kifüggesztésének jogát vállalkozóknak bérbeadja.

Ezt a szabályrendeletet még a mult évben készítették el, ugyanakkor felterjesztették jóváhagyás végett a belügyminiszterhez, honnan most jött vissza avval az észrevétellel, hogy a szabályrendelet egynéhány hiánya az életbelépés előtt pótlendő.

Ezeket a módosításokat végezte el ma a jogügyi bizottság. A miniszter kívánságához képest módosított rendelet főbb vonásokban ezeket tartalmazza.

Falragaszokat, hirdetésekkel csak *hirdetési oszlopokra*, falon elhelyezett *táblákra*, végül a falakra is, de csak *festve* (és nem ragasztva) lehet alkalmazni. Mindezeket pedig *csak a háztulajdonos bejegyzésével*. Kivételt képeznek és a fent elsorolt helyekre, de a tulajdonos beleegyezése nélkül is kiragaszthatók a *hatósági hirdetésmények*, a *képviselő-választásokra* vonatkozó

és a magyar államvasutak közérdekű hirdetményei.

Aki tiltott szövegű, vagy tartalmu hirdetést függeszt ki, valamint az is, aki a tulajdonos beleegyezése nélkül, illetőleg nem az előirt helyeken és módon ragaszt ki plakátokat egy koronától — száz koronáig terjedhető pénzbírsággal, illetve 3 órától 5 napig terjedő elzárással büntethető.

A megjavított szabályrendelet újból a miniszterhez kerül s csak ennek végleges jóváhagyása után lép életbe.

Az ülésen *Institóris* Kálmán polgármester elnöklété alatt jelen voltak: Kádas Kálmán, Opre Péter dr., Reicher Károly dr., Rosenberg Miksa dr., Robitsek Agost dr., Péterffy Antal, Schartner Sándor dr., Steinhardt Mór dr., Tolnai János dr. és Vizer Péter.

Lonovics József halála.

(A volt csanádi főispán meghalt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájának ormán gyászlobogó leng, mely a haza és a társadalom egy derék, puritán jellemű munkás tagjának elhunytát tudatja. A halott krivinai Lonovics József nyug. csanádmegyei főispán, a Lipót-rend lovagkeresztese, az aradcsanádi vasutak részvénytársaságának egykoron elnöke, később alelnöke és igazgatósági tagja, aki hosszú szenvedés után ma délben halt meg Budapesten.

Lonovics Józsefet 1879-ben nevezte ki a király Csanádmegye főispánjává. Erélylyel, tapintattal s bölcseséggel végezte azt a munkát, melyet reá bízta s mely nem volt kevesebb, mint egy züllött viszonyok közt levő megyének a rendezése. Munkáját siker koronázta, mert nemcsak erélylyel, de szeretettel látott hozzá s azzal is vitte keresztül.

Alig kezdett működéséhez, megnépesült a szokott évnegyedes gyűlések alkalmával Csanádmegye székházának terme érdeklődő bizottsági tagokkal, kik a főispán útjait, mint közmunkások, szívesen segédkeztek; ez az érdeklődés fokozta a tisztikar buzgalmát és biztosította a főispán sikerét.

Nemsokára megtörtént az árvaügy rendezése s termelt egy olyan árvapénztár, mely mintául szolgált az országban. A községek háztartása még rendezetlen állapotban volt. A főispán a tisztikarral együttesen munkába fogott és elérte azt, hogy a visszatartott számadásokat betérjesztették s a községek háztartásának bajait orvosolták.

Lonovics hosszú időn keresztül elnöke volt a csanádmegyei gazdasági egyesületnek s emlékének itt is hálásan örökölte meg. Ő maga is kitűnő gazda, dombegyházi gazdasága példányoszerű.

Az aradi és csanádi egyesült vasutaknak ő volt egyik kezdeményezője, lelkes híve és sokáig elnöke. A társulat igazgatósági ülésein kivétel nélkül megjelent, ott is mindenkor a legnagyobb tiszteletben és szeretetben részesült. Kiválóan művelt ember volt, széles látókörrel és olvasottsággal s amit tanult és tapasztalt, azt jól tudta felhasználni.

Házánál a környék összes kitűnőségei megfordultak. Művelt lelkű neje a haza egykori csalogánya, Hollósy Kornélia volt, kivel az ötvenes években kelt egybe s kit tiz év előtt vesztett el. A kik az ő családi boldogságukat látták, megbecsülték a főispánt, mint ritka jó páter familiást is. Huszonöt éves főispáni jubileumát az egész megye közönsége lelkes ovációk közt ünnepelte meg. Pár év előtt vonult nyugalomba s azóta Dombegyházán élt a hirtokán. A múlt

hónapokban rákbetegségben szenvedett. Felutazott a fővárosba magát gyógykezeltetni s ott érte ma a halál.

Az elhunyt főispánt nagybátyja, Lonovics érsek neveltette Egerben. Egyszer közte és nagybátyja közt vita támadt, hogy mi a legnagyobb bűn. A fiatal Lonovics a hazugságot jelezte annak.

— Miért ez a legnagyobb bűn? — kérdezte az érsek.

— Mert a legkönnyebb hozzászokni s a legnehezebb tőle elszokni. Alkalom sem kell hozzá s ifjuval, vénnel egyaránt közös.

S Lonovics főispán nem is hazudott soha, még tréfából sem, a mi ritka dolog.

Protekción miatt ügyes-bajos felek sokszor felkeresték a feleségét, Hollósy Kornéliát. A művész nő így válaszolt:

— Nem tehetek semmit, mert ha az ügy méltányos úgy is, jól dől el, ha pedig nem az, hát nem. Különbben sem avatkozunk egymás mesterségébe.

Egy társaságban, mikor még nem volt főispán s budapesti lakásán a közélet kitűnőségei sokszor találkoztak, Csengery Antal és Pompéry János vitatkoztak valamin. Nem tudtak megegyezni. Ki döntse el a kérdést? Arany Jánoshoz fordultak s a nagy költő az irodalmi vitában bírónak Lonovicsot jelölte meg.

Mikor az aradcsanádi vasutat tárgyalták, Lonovics remek beszédet tartott mellette Csanádmegye közgyűlésén. Egy öreg ember a kékbellek sorából gyűlés után ezt mondta Lonovicsnak:

— Méltóságos uram, hogyan eszeli ki ezeket a szép dolgokat?

— Nem én eszelem ki barátom, hanem a polgártársaim, de az én kötelességem kimondani azt, a mit gondolok.

— Ugyan minek is gondolkoznánk mi — felelt az egyszerű ember lelkesülten — ha méltóságod gondolkozik helyettünk és a javunkra...

Ez a mondás legjobban jellemzi, mit tartott a megboldogultról a nép. Holttestét hétfőn reggel hozzák le Pusztadombegyházára s az ottani családi sirboltban helyezik el kedden délután.

MULATSÁGOK.

(=) **Asztaltársasági jünialis.** A második körületi jótékonycélu fillér-asztaltársaság holnap, vasárnap rendezi nagy nyári mulatságát a családi erdőben. A jünialis, melynek igen érdekes programja van, sikeresnek ígérkezik.

(=) **Műkedvelők hangversenye.** A zámí fiatal-ság sikerült mulatságot rendezett szombaton s miután az jótékonycéllra ment, az erkölcsi mellett szép anyagi sikerrel is számolt be a buzgó rendezőség. A mulatság hangversenyyel kezdődött, amelyben *Bienenstock* Irma kisasszony zongora és *Spitz* Mici k. a. cimbalom játéka aratott első sorban nagy tetszést. Kitűnő játékkuk bármely hivatásos művész nő díszére vált volna s minden egyes számukat meg kellett ujrázni. *Fischer* Adolf énekszámá szintén magasan tulszárnyalta a dilettantizmust s a közönség valódi műéivezettel hallgatta azokat. — *Schwartz* Gyula melodramai előadása kiemelkedő pontja volt a műsornak s élénk tetszésben részesült. *Spitz* Tivadar és Lipót művészi hegedűjátékkukkal több számban szerepeltek és zajos elismerésben részesültek. A hangverseny utolsó száma előtt *Kormos* Sándor tartott humoros felolvasást. Végül az összes szereplők egy zenei tréfát „állatnégyest” adtak elő, a melyhez a kacagtató ismertetést *Schwartz* Gyula szolgáltatta. Ezután kezdetét vette a tánc, a melyen jelen voltak:

Asszonyok: Dr. Atlasz Edéné, Beck Károlyné, Bienenstock Sándorné, Fischer Adolfné, Fábian Istvánné, Kiss Károlyné, Klein Mórné, Kormos Adolfné, Nagy Józsefné, Lakatos Demeterné, Péter Sándorné, Roser Sámuelné, Spitz Manoné, Samuel Mórné.

Leányok: Beck Sarika, Bienenstock Irma, Blau Rózsika, Bugy Juliska, Grün Sarika, Lakatos Adél, Rácz Terus, Spitz Miciko, Samuel Nina, Sándor Karolin, Székely Juliska, Török Margit és Jolán, Várhelyi Katalin.

Felülfizetések: Csernovits Mihály dr. 6 korona, id. Eltető Albert 5, Schwarz Gyula 5, Grün Mihály 4, Spitz József 4, Markovits Lajos 3, Seidner Rudolf 3, Farkas Márton 3, Winkler Bernát 3, Freund József 2, Engel Sámuel 2, Dienes Károly 2, Bienenstock Sándor 2, Spitz Tivadar 2, Waldner Geza 1:10, Grueszku I. 1, Atlasz Ede dr. 1, Klein N. 1, Schindler N. 1, Galfy N. 1, Spitz Manó 1, Bugy Flórián 1, Berán N. 1, Löwy Gyula 1, Gerstel Zsigmond 1, Samuel Mór 1, Lakatos Demeter 1, Frenner Ferenc 1, irj. Münnich Adám 1, Harsányi Dániel 1, Melig Bogdán 1, Beck Károly 1, Eltető Dániel 1 korona. A tantermet Kormos Adolf szállodás díjtalanul bocsájtotta a jótékony cél érdekében, a rendezőség használatára.

Nyolcvan éves végrendeletek az aradi levéltárban.

(A jogügyi-bizottság üléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

A város jogügyi-bizottságának mai ülésén érdekes ügyet hozott szóba *Institóris* Kálmán polgármester. Van ugyanis a város titkos levéltárban vagy hetven darab lepecsételt testamentum, közöttük legtöbb az ötvenes évekből. — Ezeket még abban az időben depnálták a titkos levéltárba, mikor az ügynevezett, „hiteles helyek” fennállottak s mikor még a városnak ez az osztálya is azok közé tartozott.

Ezek az intézmények azóta tudvalevőleg megszűntek, a „hiteles helyek” többé nem léteznek s így végrendeleteket sem lehet többé a titkos levéltárban elhelyezni. Ezeknek a fórumoknak kötelességük volt ilyen esetekben nyilvántartani a végrendelező halálát s ennek beállta esetén a végrendeletet a hagyatéki bíróságnak átszolgáltatni.

Ennek a hetven-egynehány testamentumnak nagy részével azonban más történt. A titkos levéltár annak idején elmulasztotta a végrendeletek érvényre jutását, illetőleg a végrendelezők halálát nyilvántartani s így az okiratok ott veszttek a levéltárban. Ma már java részéről azt sem tudni: él-e még a szerzőjük és tulajdonosuk, vagy sem.

Ilyen formán pedig az is megtörténhetett, sőt több mint valószínű, hogy meg is történt az a furcsa eset, hogy a végrendelező meghalt végrendelet hátrahagyása nélkül. Tulajdonképpen nem így, mert tényleg végrendelezett, hanem erről sem az örökösöknek, sem a hagyatéki bíróságnak tudomása nem volt, mert a hiteles helyet képező levéltár elmulasztotta a jelentkezést.

Ezek szerint az is valószínű, hogy azok az örökösök, akiket a végrendelezők titokban maradt testamentumukban például főörökösökké tettek, elestek a javaktól, mert „végrendelet hiányában” a törvényes örökösödés nyílt meg számukra. Ezek elestek bizonyos több-vagyontól s ha most megtudják azt, hogy örökhagyójuk végrendelezett, de ez a város akkori tisztviselőinek hanyagságából nyilvánosságra nem jutott, úgy bizonyos, hogy kártérítési pört akasztanak a város nyakába.

Az volt már most a kérdés, hogy mitévő legyen a város ezekkel a végrendeletekkel. *Steinhardt* Mór dr. azt javasolta, hogy azoknak végrendeletét, akik már meghaltak, tegye át a város az illetékes hagyatéki bírósághoz. Ha ezekben az örökösödési ügyekben azóta — ami valószínű — más történt, úgy a város viseli a következményeket.

Azon végrendeletekre vonatkozólag, melyek tulajdonosai élnek, vagy meg nem állapítható ré-

luk az, hogy élnek-e, vagy sem, tegyen közzé a város hirdetésekét a lapokban s ebben hívja fel a végrendeleteket, hogy miután a város megszünt hiteles hely lenni, vegyék át végrendeletüket.

Ezt az eljárást elleneztek dr. Scharfner Sándor és dr. Rosenberg Miksa. Utóbbi szeretné megmenteni a várost az esetleges kártérítési perekől, Scharfner dr. pedig azt indítványozta hogy adják ki tanulmányozás vegett a kérdést egy szűkebb körű bizottságnak, mely az *elévülés* kérdéseit is tanulmány tárgyává fogja tenni. Ugy áll a dolog ugyanis, hogy a város *nyilván tartási kötelezettsége* sok végrendelettel szemben — tekintve azok hetven-nyolcvan éves voltát — *elévült*. Azonkívül az *országbírói-értekezlet* is alkotott erre vonatkozólag ideiglenes szabályrendeleteket, melyek az ügy eldöntésénél figyelembe veendő.

A jogügyi-bizottság ilyen értelemben határozott s az előterjesztés megtételére dr. Rosenberg Miksát, dr. Scharfner Sándort és dr. Steinhardt Mórt kérte fel.

Templombontás dinamittal.

(Az aradi görög templom.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Templombontást ritka dolog látni. S most, hogy a minoriták aradi templomát lerombolják, azok, akik a mai gyerek elnevezésre nem tartanak már számot, visszaemlékeznek egy másik templombontásra, a mely negyven év előtt történt Aradon.

Régen volt ez s kevesen tudnak már róla, sőt arról sem, hogy volt itt egy görög keleti templom, mely a liceum helyén állott. Földrajzi órákon a liceum régi tanárai beszélnek erről a templomról, amikor a világtájakat magyarázzák. A liceum alapja párhuzamosan áll az egykori görög keleti templomával, mely, mint a keleti vallások templomai, a négy világtáj felé fordulva épült.

Negyven évvel ezelőtt történt, hogy ezt a templomot lerombolták. A bontás óriási nehézségekkel járt, mert a templom bástya vastagságú falai olyan erősek voltak, mintha nem is emberi kéz alkotta volna őket, hanem a természet, mely a kősziklátat hozza létre. Bontották csákánnyal, fészítő-vassal, de sehogy sem ment.

Egy napon nagy ijedelem fogta el a város lakosságát. Hatalmas dördülés rázta meg a levegőt s a szabadságharc puszkaporos ideje nem régen mulva el, azt hitték, hogy talán megint itt a muszka.

A dördülés a Maros partja felől hangozott, a görög keleti templom tájáról. Nem járt azonban vele semmiféle veszedelem: *a templomot bontották dinamittal*. Megunták a csákányvágások sikertelenségét és a robbantó anyaghoz fordultak, hogy a dacos szeretettel összenőtt kőveket szétválasszák. A hatalmas falak kénytelenek voltak engedni a néhány szem robbantó por hatalmának s eltűnt a templom, egy kő sem maradt meg belőle emlékeztetőnek.

Nemcsak a görög keletiek templomát, hanem egy egész városrészt hordtak el onnan abban az időben. A szabadságharc leveretése után a katonai parancsnokság elrendelte, hogy a várhoz tartozó területen nem szabad semmiféle épületnek állania. Ez a terület pedig hatalmas darab volt: a határa háromszáz ölnyi távolságban fogta körül a vár területét. A mai Nagy-körut, Erzsébet királyné-körut mind ide esett.

Néhai *Atél* Péternek soha el nem muló, nagy érdeme, s a legnagyobb értékű tette éle-

tében, hogy ennek a rendeletnek későbbben véget vettetett. Ezentúl azután szabad volt az építkezés s az elveszett régi Arad helyén emelkedtek a gyönyörű palotasorok, köztük a város közintézelei nagy számmal.

Atél Péter eme közbenjárása régen feledésbe ment már s csupán a temetésen elevenítette fel késő utóda: *Instoris* Kálmán polgármester.

SPORT.

+ **Ifjúsági tornanappely.** Az aradi kir. főgymnázium, állami főreáliskola és állami tanítóképző intézet tanuló ifjúsága június hó 18-án d. u. 4 órakor a Lyceum előtt fekvő játéktérre házi tornaversenyt rendez. A sorrend a következő: 1. Felvonulás. 2. Hymnus. 3. Szabadgyakorlatok. 4. A kir. főgymnázium és állami főreáliskola négy alsó osztályának szertornázása (osztálytornázás.) 5. A kir. főgymnázium állami főreáliskola és állami tanítóképző intézet felső osztályainak szertornázása (csoporttornázás.) 6. Versenyek: a) síkfutás, b) rud- és kötélmászás, c) függeszkedés, d) magas és távol ugrás. 7. Játék. 8. Hymnus. 9. Elvonulás. Belépti díj személyenként 50 fillér. Kezdeté délután 4 órakor. A tiszta jövedelem az országos és kerületi tornaalap javára lesz fordítva. — Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély másnap fog megtartatni.

+ **Az aradi hegyvidéki turista-egylet** június hó 15-én vasárnap d. e. 11 órakor, az „Arad-Csanádi egyesület vasutak gyűléstermében tartja rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület tagjai ezennel tisztelettel meghívattak. A közgyűlés sorrendje: 1. Az elnökség és választmány jelentése, az 1901/1902. évi működéséről. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése. 3. A tisztikar, választmány és a számvizsgáló-bizottság tagjainak megválasztása. 4. Indítványok-tárgyalása.

A divat ujdonságai.

— Férfiak nyári viselete. —

Arad, június 7.

Már egy éve annak, hogy Viktória királynő halála gyászba borította az egész angol birodalmat és az igazi részvét jeléül a férfiak is magukra öltötték a fekete és szürke ruhákat. Most, mikor a gyász elmúltával az élénkebb színű ruhák viselését még a legszigorúbb etikett is megengedné, senki sem mutat hajlandóságot az iránt, hogy ezzel a szabadsággal éljen. A szürke viselet divatja tovább tart és úgy mint a gyász beállta előtt, ma is uralkodik. Ugy látszik, hogy a szürke színnek bizonyos ideig állandó szerep jut a férfiak öltöztetésében, míg a sötétkék és barna színek csak másodrangú divatszínnekként érvényesülnek.

A nyári divatos *felöltők* egyszínű szürkék. Puha, bársonyimaságu könnyű szövetségűn alig észrevehető halszálka-minta vonul végig, míg a nyári öltönyök szövetségének színét inkább az egymásba olvadó, helyenkint jobban vagy gyengébben előtűnő, fekete s fehér csíkok teszik világosabb vagy sötétebb szürkévé.

Hosszu idő után Edward király egy határozott és eddig még nem létezett gyönyörű divatujdonsággal lepte meg az angol férfivilágot. Az ascoti verseny megnyitó napján, a részére ujonnan épített és pazar fényvel berendezett pavillonban levette felöltőjét, valóságos bámulatba ejtette a jelenlevőket sötétszürke homespunszerű, teljesen sima felületű *redingotja*, melynek szélei és gallérjának körülete ugyanazon színű vékony selyembársony szegéssel (paspoil-al) voltak ellátva.

A *kabát* hátul testhez álló és ujjai fölthajtott kézelőkkel vannak ellátva, melyeknek felső széle bársonnyal szegett. A gombok a kabát szövetségével vannak borítva. A *mellény* egysoros, kihajtás nélkül magas szabásu és szélei szintén szegettek. A *nadrág* is ugyanazon sötétszürke szövetszálból való. Nincs kizárva, hogy a bársonyszegés ezen határo-

zottan új módja a *frakköltöny*nél is divatba jön s bár nem szívesen látunk olyan újítást, mely a férfiak mai esti toalettgéneke megváltoztatását célozza, természetesen, hogy ezt inkább hajlandók volnának elfogadni, mint a bársonygallért, mely semmi esetre sem alkalmas a frakk eleganciájának emelésére.

*Nyakkendő*k dolgában a divat a szolid mintákat és színeket karolta föl. Az ezüst- és acélszürke nyakkendő fekete és színes csíkokkal és mintákkal ez idén is kedvelt, mi főképp annak tulajdonítható, hogy a nyári ingek tarka színeihez igen jól illik.

Londonban előszeretettel viselik jelenleg a gyöngygyöngygyöngyöt. A fehér és a fekete gyöngy egyaránt kedvelt. A versenyterem gyakran láthatni a kristály sport nyakkendőket is, de ez csak a szélesre kötött echarée nyakkendőbe való.

A magas lehajtott *gallérok* közül a „Broadway“ nevű vált be legjobban. Kellő magassága elég kényelmet nyújt viselőjének és amellet, hogy a nyakkendő jól elfér alatta, a gallér formája igen tetszetős. A meleg nyári napokon azonban félretesszük ezt a gallért, és a tavalyi kedves ismerősünket, a „Molière“ gallért vesszük elő, melynek pompás szabása a nyaknak kellemes érzést, külsőnknek pedig kifogástalan megjelenést biztosít.

M. B. K.

Izgalom a tárgyaló-teremben.

(Az eláult vádlott.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Izgalmas jelenet játszódott le ma az aradi törvényszék előtt. A vádlott, ki *hatóság elleni erőszak büntetével* volt vádolva, a tárgyalás folyamán *összerogyott és eszméletet veszítve fetrengett a tárgyaló teremben*. A szerencsétlen embert epileptikus roham érte utól.

Ifj. *Argyelán* Jánosnak hívják a vádlottat, ki atyja védelmére követte el a hatóság elleni erőszakot egy csendőrrel szemben.

Az atyjának Argyelán Juon (Groze) simándi lakosnak gyakran akadt baja a csendőrséggel. Az öreg veszedelmes lökőtő hírében állott, s ha Simándon ló vészett el, legelőször hozzámmentek keresni. Egy alkalommal is ilyen okból járt nála egy csendőr, s felszólította Argyelánt, hogy kövesse a község házára. Argyelán azonban ellenszegült, mire a csendőr szuronyos fegyverét lekapta a válláról.

Az ifjabb Argyelán, ki tanuja volt a jelenetnek, erre előrohant s rávetve magát a csendőrré, megfogta annak szuronyát. A csendőr hátralépett s a következő pillanatban a *legény mellébe dőfte szuronyát, úgy, hogy a vas a fiatal Argyelán hátán jött ki*.

A szurony átfurta a tüdejét a legénynek, ki két hónapig nyomta az ágyat. Ráadásul még hatóság elleni erőszakért perbe is fogták.

Ma délelőttre volt kitűzve a tárgyalás, melyet *Fábián* Lajos dr. kir. táblai bíró vezetett. A vádhatóságot *Lehrmann* Viktor kir. alügyész képviselte.

A vádlott, kinek viselkedése elárulta, hogy eszelős, mikor ki akarták hallgatni, *összeesett s epileptikus rohamában iszonyu rángatózások között hanykódott a földön*.

Elvitték s vádlott nélkül folytatták a tárgyalást. Konstatálták, hogy a legény nem ép elméjű s a csendőr elleni erőszakot be nem számítható állapotban követte el.

Miután az ügyész a vádat elejtette, a törvényszék ifj. Argyelán Juon ellen a további eljárást beszüntette.

Konstantinápoly Aradon.

(Az Aradi Nemzeti Szövetség mulatsága.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

A Millennium egyik sarokasztalánál minden nap este hat órától fél nyolcig van a műhelye annak a nagyszabású mulatságnak, a melyet az Aradi Nemzeti Szövetség rendez e hó 15-én, a városligetben. Napról-napra tovább haladnak az érdekes tervek kidolgozásában, s az intézkedésekben, a melyek eredményeül az előrelátható siker ki fog alakulni.

A mulatság megnyitója délelőtt tizenegy és tizenkét óra között fantasztikus török menet lesz, amely zeneszóval fog végig vonulni a főtéren. Török spahik, janicsárok és keleti heroldok kezdik meg a menetet, amely útjában egy darab Törökországot csal a városba.

A délutáni mulatság egyik attrakciója az lesz, a mikor a konstantinápolyi notabilitások visszaadják az aradi mérnököknek a látogatást, s természetesen ajándékokat és rendjeleket hoznak magukkal, a melyet törökös ceremóniák között adnak át.

A carroussel-nek, a lovagjáték paródiájának is készen vannak a részletes tervel. Ebben nagyszerű lesz a Kuruc Brigád mérközése a Lézensz Ritterek hadosztályával; érdekes lesz a biciklis vértések párviadala, a solymászat paródiája, s a szalagablásnak komikus formája. Lesz torna-mama is, aki a lovagjáték patronesse-jének helyét tölti be.

Káprázatos látvány lesz a boszporusi éj a városligeten is.

A mulatság programját a liget területén fölállított mecset tornyán, verses szóval fogja időnkint kikiáltani egy műezsim.

A délután során virágkorzó is lesz. Hogy ez minél impozánsabb legyen, a mulatság rendező bizottsága föl hívja mindazokat, akik nagyobb mennyiségű virág fölött rendelkeznek, hogy a mulatság hazafias céljaira való tekintettel a virágkorzó céljaira juttassák, s erről a rendező-bizottság elnökét, ifj. Lócs Rezső tanácsnokot értesítsék.

A Minorita-templom utolsó napjai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

A minoriták templomának nevezetes pillanata lesz az, mikor a toronytető zsindeleyeit kifeszítik s az így támadt nyíláson kidugja fejét egy ács. Ekkor aztán hamarosan el fog tűnni a tető, el a torony is. Leeresztik a harangokat s a sok száz kéz elhordja az egész templomot, hogy felépítsék helyébe a másikat.

(Az utolsó mise.)

Most vasárnap délelőtt tartják meg az utolsó ünnepi misét a régi templomban. Délelőtt 9 órakor kezdődik az istentisztelet beszéddel, melyet Csák Czirják dr. rendfőnök tart. A beszéd bucsuzás lesz a templomtól. Ezután Te Deum-ot intonál a rendfőnök, hálaadással a templom másfél százados fennállásáért. Majd szentségkítéssel mise következik teljes papi segédlet mellett. A zenekar nem fog működni a kóruson, mert a hangszereket má: elvitték, hanem nagy énekkar kíséri a misét.

Fél 11 óra tájban ér véget a mise, mely után a papság a hívekkel körmenetre indul a Kőlcsey-utcai ideiglenes templomhoz. A fából készült templomot megéldja a rendfőnök a szertartásban előirt sorrend szerint. Ezután az első mise következik, melyet Fehér Alfréd hittanár tart.

Délelőtt fél 11 órakor még egy csendes

mise lesz a régi templomban, délután pedig az utolsó vecsernye.

(A kiköltözés.)

A bontással egyidejűleg, hétfőn reggel megkezdik a költözködést a régi templomból. Az ideiglenes templomban már vasárnap állani fog egy oltár, s még két kisebb oltárt átszállítanak oda. A régi templom többi felszerelését másfél esztendei időtartamra elraktározzák.

A harangokat akkor viszik el, mikor a templomtető lebontásával elkészültek. A harangokat a leeresztés előtt utoljára meghuzzák. Ez körülbelül most szerdán fog megtörténni.

A költözködés bekezdője már tulajdonképpen ma volt. A kórusról a hangszereket szállították át Kertay Ede karnagy felügyelete alatt a városházára. Amint a főtéren végig vonultak a munkás emberek a nagybőgőkkel, trombitákkal, dobokkal és más hangszerekkel, a közönség bámulva nézte s nem tudta elképzelni, miféle furcsa zenekar lehet ez.

(Az árlejtések befejezése.)

Ma volt az utolsó árlejtések lejárati napja. A bádogos, asztalos, lakatos és mázólok munkákra tartottak árlejtést, még pedig kedvező eredménnyel.

A bádogos munkát Weil Alajos és Kohn József kapták meg közösen, Czeiler István az asztalos, Stoll Béla a lakatos, ifj. Czeiler István pedig a festő-munkát nyerte el.

Majd ha az építkezéssel készen lesznek, fognak gondoskodni a vízvezetéki berendezésről, az egyetlen hátra levő munkátról.

Desseffy Sándor nagybeteg.

(Vész hírek a csanádi püspökről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Megirtuk mai lapunkban, hogy Desseffy Sándor csanádi megyés püspököt, ki hosszabb ideig Szegeden feküdt betegen, székhelyére szállították, a hol ismét rosszul lett s e miatt rögtön lefektették.

Az egyházfő betegségét muló bajnak tüntették fel a táviratok. Egyik ma érkezett szegedi lap azonban azt a meglepő kijelentést teszi, hogy Desseffy Sándor állapota a legaggasztóbb s igen komoly aggodalomra ad okot. A szenzációs közlemény így hangzik:

Mint nagy részvétellel értesülünk, az egyházfejedelem súlyos betegen hagyta el Szegedet és a megyéspüspök orvosa: Bieder dr. főorvos éppen azért sietette az elutazást, mivel nagy aggodalommal tölti el az egyházfejedelem állapota. Két héttel ezelőtt, amikor a püspök Szegeden félbeszakította az utazást, a régi vesebaj betegség és epeömlés mellett még agyszélhűdés is érte a püspököt, a ki az első nap oly beteg volt, hogy minduntalan elájult és félrebeszél.

Azóta javulás állott be állapotában, de nem oly mértékben, mint ezt a lapok hirdették. A püspök környezete nagyon óvatos volt a püspök betegségéről szóló hírek kiadásában, mivel attól tartott, hogy valamelyik lap a kezébe kerül a főpásztornak. Egyszer oly erős ájulás fogta el a püspököt, hogy Zápoly Nándor dr. maga is megriadt és a püspök személyzete után kiáltott. Amikor a püspök eszméletére tért és felnyitotta a szemét, még a legnagyobb riadalom volt a szobában, ahol emberek futkostak.

Ezt a pillanatot nem bírta elfeledni a püspök. Hasztalan biztatták, vigasztalták, elő-előhozta azt a jelenetet, amikor oly megrémülten futkostak a szobájában. Csak tegnap is szomorkodva mondta környezetének:

— Nem látom én már kedves Szegedemet ...

Az egyházfejedelem állapota iránt a leg-

nagyobb részvét nyilvánul mindenütt. Temesvárról naponként telefonon kérdezősködtek a püspök felől. Azonkívül az ország egyéb részéről is sürgönyileg tudakozták, hogy van a püspök. Csak tegnap is Wlassics Gyula és Darányi Ignác miniszterek és Lichtenstein herceg kérdezősködtek táviratilag a püspök állapota felől. Vaszary Kolos hercegprimás pedig a saját házi-orvosát, Kiss dr. egyetemi tanárt küldötte tegnap a püspökhöz.

Az egyetemi tanár meg is vizsgálta az egyházfejedelemet. Később a temesvári főorvossal konzultált és abban állapotok meg, hogy a püspököt, a kinek állapota a legaggasztóbb, azonnal Temesvárra szállítják. Ez tegnap éjjel meg is történt. Mielőtt az egyházfejedelem elutazott volna, késő délután látogatást tett nála Pálffy Ferencz polgármester és Rainer József főkapitány.

HIREK.

Az aradi püspök választás.

— Velics kortesutja. —

Arad, június 7.

A midőn megjelentek azok a hírlapi közlemények, melyek Mangra Vazult, a püspökjelöltet, a tündöklő tisztaságu hazafi képeben varázstolták elő s a midőn szétkürtöztetett azon interviu, melyben a nagyváradí vikárius részben bünbánólag a mellét verve, részben pedig elfeledni látszott az ő viharosnak bátran mondható multját: az Aradi Közlöny nyíltan ki-mondotta, hogy ez a megrendelt tömjénezés, ez a nyilvános mosakodás csak szemfényvesztés, csak amolyan „fregolizmus“ az aradi püspökség elérhetésének érdekében.

Velics Mihály, a hírhedt kisjenői ügyvéd, a tulzó románok egyik vezére, akit a memorandum — pörbeli szerepléseért le is zártak s a kit ultra — nacionalistikus törekvései révén nem a legelőnyösebben ismernek, kortes-utra indult, Mangra Vazul érdekében. Minden-hová elment, ahol az egyedül üdvözítő Mangrapárt kebelébe megtéríthető zsinati tagokat vélt feltalálhatni. Beutazta az aradi egyházmegye egész területét és oda nyilatkozott, hogy utja eredménnyel járt.

Nem beszélünk arról, hogy vajjon józan-gondolkozázu embereknél a megszelidült Mangra ily parlamentairje hitelre talál-e, avagy nem, hanem csak azt nem értjük, hogy miként juthatott összeköttetésbe Mangra, ki legujabban hű szolgálja a magyar állameszmének, a ki legujabban át van hatva „szinarany tisztaságu“ hazafiassággal, aki most folyton rebesgeti a „mea culpa“-t s a ki még híreből sem ismeri a néhai való Mangra Vazult, kinek annyi van a rováson Velics Mihálylyal, ki telve van izzó gyűlölettel minden iránt, ami magyar s a ki mindedig elé még semmiféle metamorfózisra át nem ment s maradt a ki volt? Ezt igazán nem értjük.

Tíz éves találkozó.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Az iskolatársak találkozóinak szezonjában kiemelkedik a többiek közül az a találkozó, a mely e hó 22-én, Aradon lesz. Az aradi kereskedelmi akadémiában tíz év előtt érettségi vizsgát tett tanulók jönnek össze, számszerint harmincegyen, a kiknek legnagyobb része Aradon van ma is. A találkozó Kell Lajos, az Aradi Ipar és Népbank ellenőre hívja össze, s azon a következők fognak megjelenni:

Baaden Arthur, takarékpénztári hivatlanok, Badovics Sándor vasuti hivatalnok, Bónis Elemér a Magyar leszámító és pénzváltó-bank

főtisztviselője, *Brust Ferenc*, kereskedő Budapest, *Déri Jenő*, az Aradi első takarékpénztár tisztviselője, *Fried Ignác* adótiszt, *Gottlieb Géza* Ganz gyári tisztviselő, *Grabner Károly* szőlőbirtokos, *Groszmann Bernát* magántisztviselő, *Isakovits (Gerő) Ignác* vasuti hivatalnok, *Kell Lajos* az aradi ipar és népbank ellenőre, *Klein (Koltai) Mátyás* a Hazai asfalt r. t. titkára, ifj. *Kristyó János* földbirtokos, *Kohn Simon* banktisztviselő, *Kohn Rezső* községi pénztáros, *Kokovay András* takarékpénztári tisztviselő, *Meer Lipót* hivatalnok, *Messer Jakab* magán tisztviselő, *Ortmann Fidél* takarékpénztári hivatalnok, *Paulovits Iván* az Aradi Polgári takarékpénztár tisztviselője, *Poulovits Kornél* az Andreyi Károly és fia cég főhivatalnok, *Popp József* az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár főtisztviselője, *Porter Lipót* Porter Vilmos cég tagja, *Reisinger Henrik* bérlő, *Róth Zsigmond* a Strasser és Könyig cég főhivatalnok, *Schäffer Henrik* üzletlajdonos, *Schön Oszkár* a Neuman Testvérek cég főtisztviselője, *Seidner Rezső* a Seidner Bernát cég tagja, *Stern Armin* szesznyagykereskedő, *Stern Miksa* a Neuman Testvérek cég tisztviselője, *Szalay Kálmán* vasuti-titkár, *Verzár Béla* az Aradmegyei takarékpénztár battonyai fiókja tisztviselője, *Verbos Nándor* butorgyáros.

Aradon feltartóztatott

amerikai kivándorlók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 7.

Az aradi vasuti állomásról ma délelőtt tizenkét kivándorló családot térített vissza falujukba az aradi rendőrség. Kétségtelen, hogy valami kivándorlási ügynek kezemunkája játszott bele ebbe a félbemaradt kivándorlásba, mert egyébként nem volna valószínű, hogy egyszerre tizenkét földmivelő család önszántából induljon neki a nagy útnak.

A kivándorlók a tolnamegyei *Billéd* községből valók s a Temesvár felől jövő vonattal érkeztek Aradra hogy innen tovább folytassák utjukat az ország határa felé. Elindultak községükből abban a reményben, hogy szülőföldjüket tetszésük szerint minden előzetes bejelentés és utlevél nélkül elhagyhatják.

Ilyen vállalkozást csak valami kivándorlási ügynek munkája szülhet, hacsak nem az a *kivándorlási szellem*, amely ma szerfelett elterjedt s amely nélkül alig van megye Magyarországon. Így például *Aradmegyében* az egy *április hónapban* hivatalos kimutatás szerint *ötvennyolc utlevelet* adtak ki. Ez a szám azonban még nem azt jelenti, hogy csak ennyi ember vándorolt ki Aradmegyéből. Tényleg sokkal több, mert ez csak a kiadott utlevelek száma, ezek birtokosainak azonban több mint mégegyszerannyi hozzátartozója, kísérfője volt.

Torontálmegyében, ahonnan az Aradon feltartóztatott kivándorlók valók, sokkal nagyobb mérveket ölt a kivándorlás, mint a mi vármegyénkben. Ott egy hónap alatt 179 utlevelet adtak ki.

Az a tizenkét család, amelyeket az aradi pályaudvaron visszatartott az aradi rendőrség *Billédre, utlevél nélkül* indult meg a tengerentúlra vezető nagy útra. A pályaudvaron megmagyarázták nekik, hogy anélkül az ország határát nem léphetik át, s a tizenkét család rezignációval ült ismét vonatra s egyenesen hazamentek falujukba.

— **Horánszky özvegye Aradhoz.** Aradváros törvényhatósága *Horánszky Nándor* kereskedelmi miniszter halála alkalmából részvétiratot küldött a miniszter özvegyéhez, melyet *Institúciós Kálmán* polgármesterhez intézett alábbi levélben köszönt meg:

Nagyságos Polgármester ur!

Szeretett drága férjem elhunytá alkalmával Arad szab. királyi város törvényhatósága nevében nyilvánított meleg részvételeért

fogadja Nagyságod hálás szívem forró köszönetét.

Budapest, 1902. május 31-én.

Özv. *Horánszky Nándorné.*

Ezt a levelet a szerdai közgyűlés elé terjeszti a tanács tudomásul vétel céljából.

— **Az aradi vashid ügyében Urbán** Iván főispán előreláthatólag i. hó 16-án fogja a kereskedelügyiministerhez vezetni a városi törvényhatósági bizottságnak azt a küldöttségét, mely a hidügynek kedvező megoldását kérni megy s melyhez tudvalevőleg a polgárság népgyűlésének végrehajtó bizottsági tagjai is csatlakozni fognak. A főispán már bejelentette a küldöttséget mind a két ministernél s a héten az illető tagok megfogják kapni az értesítést a küldöttség indulásának idejére vonatkozólag.

— **A tárlat vedégei.** Holnap nyílik meg az aradi képkiallítás, melyet tudvalevőleg a *Nemzeti Szalon* rendez. A megnyitóra már a mai napon Aradra érkezett *Ernszt Lajos*, a Szalon művezető igazgatója, a művészek közül pedig *Kézdí-Novák László*, *Écsy Ferenc*, *Vágó László*, azonkívül *Lázár Béla* dr., ki az elhunyt *Pál László* aradmegyei festő relikviáit gyűjti. Holnap reggel megérkezik Budapestről *Vészi József*, a Nemzeti Szalon alelnöke.

— **A Munkácsy-emléktábla** jövő vasárnap leleplezésére serényen folynak az előkészületek. A meghívók szétküldettek, de a Nemzeti Szövetség rendező bizottsága ez uton meghívja nemcsak az összes testületeket, lársulatokat és egyleteket, hanem városunk mindazon polgárait, akik a kegyeletes ünnepséget megjelenésükkel emelni kívánják. Az emléktábla már elkészült s azt a hét közepén illesztik be a templom-utcai leányiskola falába. Az ünnepségre a résztvevők a polgári fiúiskolában, a képkiallításnál gyülekeznek s onnan vonulnak fel együttesen a leányiskola elé. Az előre haladott nyári időnyre való tekintettel az ünnepség programja rövid lesz. A szép ünnepségen képviselve lesz a város hatósága is. Minden, az ünnepségre vonatkozó felvilágosítást az érdeklődők *Edvi-Ilés László* rendező-bizottsági elnöknel nyerhetnek.

— **Az utolsó mise énekkara.** A korábbi közlésektől eltérőleg az utolsó mise 9 órakor veszi kezdetét s ezért az énekkari vezetőség nevében *Boros Jusztine* kéri a közreműködő hölgyeket és urakat, sziveskedjenek háromnegyed 9 órakor a kóruson megjelenni.

— **A Neuman-émlék leleplezése.** Az aradi közutivaspálya-társaság értesíti a közönséget, hogy holnap, vasárnap a *Neuman Ede* emlékére a Neuman-gyár udvarán emelt szobor leleplezési ünnepélyére a rendes járatu buzsáki kocsi fél 5 órától való közlekedésének beszüntetése mellett, a különkocsik 5 órától kezdve fél 6 óráig fognak a szükséglethez képest az indóháztól elindítani. *Az Aradi Kereskedők Köre* tegnap tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy *Neuman Edének*, mint a munka és a kereskedelem egyik érdekes bajnokának, mintaképének szobrára *koszorút helyez.* A szobor leleplezésére a kör választmánya testületileg vonul ki, s arra öt órakor, a közutivaspálya külön kocsiján, a Hungária kávéháztól indul ki a *Neuman testvérek* cég gyártelepére.

— **Pável püspök utódja.** *Nagyváradról* jelentik: Több lap írta, hogy az elhunyt *Pável Mihály* gör. kath. püspök utódjául *Drohobeczký Gyula* kőrösi gör. kath. püspök van kiszemelve. Ez az értesülés nem felel meg a valóságnak. A váradi püspökség elnyerésére legtöbb kilátása *Szabó János* szamosi gör. kath. püspöknek van, ki mellett *Laurán Ágoston* dr. püspöki helynököt és *Rezey Szilviusz* békésmegyei tanfelügyelőt is sűrűn emlegetik.

— **A püspökválasztás programja.** A csütörtökön végbemenő aradi gör. kel. román püspökválasztásra vonatkozó intézkedéseket a szent-szék a következőkben teszi közzé: A templomba való bemenetelre csak a főajtó áll nyitva. A bejárat előtt a rendőrség tart kordont. A konzisztórium *kétszáz darab belépti-jegyet* bocsát ki. A papság jegy nélkül is bemehet a templomba. A belépti-jegyeket a szeminárium hallgatói ellenőrzik. A templom csarnokát a papnövendékek két részre osztják. Az éjszaki részen a nők, a déli részen és a karzaton pedig a férfiak foglalnak helyet. A választó-zsinat tagjai a templom hajójában lesznek. Az istentisztelet reggel 9 órakor kezdődik s a Szentlélek meghívása után a templom ajtóit *bezárják.* A belépti-jegyeket a konzisztórium adja ki, és pedig *szerdán déli 12 óráig.*

— **A szász király betegsége.** A szász király állapotáról reggel 7 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: Az éjjel gyakori asztmatikus rohamok zavarták a király nyugalmát. A szív működése aránylag erős. Láz nincs. A beteg általános állapota és ereje az elégséges táplálkozás dacára nem kielégítő.

— **Az arad-csanádi vasut és a motoros kocsik.** Aradváros közlekedési bizottsága ma délután 5 órakor *Varjassy Lajos* gazdasági tanácsnok elnökle alatt ülést tartott, melyen az aradi- és csanádi egyesült vasutaknak a motoros-kocsik járatására vonatkozó kérvényét tárgyalták. A vasut, mint már többször említettük, f. évi augusztus hó 1-től kezdve az *arad-szegedi vonalon* motoros kocsikat léptet életbe, a mi által az utazó közönségre az az előny háramlik, hogy a motoros kocsikon már a város közepén szállhat le és fel. Hogy a motoros kocsik bejöhessenek a városba, a vasut azt kéri a közlekedési-bizottságtól, hogy az arad-csanádi vasut vonalaiból egy vágányt kapcsolhassanak be a közuti vasut vonalaiba a pécskai-uton keresztül, egyben pártolólággal terjessze be a közgyűléshez azon kérelmüket, hogy az iv-alaku vágány becsatlolásához szükséges, körülbelül százhusz méternyi távolságban a gyalogjárók mellé helyezhessék el a sineket. A bizottság a kérvényt *pártolólággal* terjeszti be a közgyűléshez.

— **A borossebesi vasgyár új gazdája.** A mint értesülünk: *Wenckheim Frigyes* gróf borossebesi vasgyárát megvette *Schmidt* lovag, poroszországi vállalkozó, a ki részvénytársaságot alapít a gyár üzemének kiterjesztésére.

— **Az aradi ügyvédek és a hatósági bizottságok.** A város-jogügyi bizottságának ma délután tartott ülésén *Steinhardt Mór* dr. az aradi ügyvédek egy panaszára kért orvoslást a polgárgérmestertől. Lakbér tartozások fejében ugyanis a háztulajdonos bizonyos összeg erejéig *biztosítási-végrehajtást* vezethet a lakó ingóságaira, melyeket a bérlemény helyén talál. Ehhez azonban helyhatósági bizonyítványra van szükségük az ügyvédeknek, melyet a rendőrség állít ki s amely a *lakbér-viszonyt* igazolja. Ezeket a bizonyítványokat utóbbi időben csak úgy állítja ki az aradi kapitányi hivatal, hogy a bérleti viszony meghatározása helyett csak az adósnak lakhelyét mutatja ki. Ezeket a bizonyítványokat a bíróságok nem fogadják el s ilyenformán az ügyvédeknek sokszor hiábavaló kiadást szerez a rendőrség. *Institúciós Kálmán* polgármester az interpellációra kijelentette, hogy gondoskodni fog a bizonyítványok helyes kiállításáról.

— **Az „Arad” hajó lobogója.** *Institúciós Kálmán* polgármester elkészíttette és elküldte az *Adria* hajózási társaságnak azt a zászlót, melyet a város küldött a nevére elkeresztelt hajónak. Az *Adria* ma átiratban köszöntö meg a lobogót Arad közönségének.

— **Hittközségi ülés.** Az aradi ág. hitv. ev. egyház f. hó 8-án d. e. 11 órakor egyháztanácsgyűlés tart. Ez alkalommal a vallástani vizsga napjának meghatározásáról, két képviselőnek Szarvasra, Benka Gyula tanárkodásának 40 évi jubileumára való kiküldése és az egyház jövőjére vonatkozó fontos tárgyról folyik majd a tanácskozás.

— **Az orvosok nyilatkozata.** Az alábbi sorok közlésére kértek meg bennünket: Tekintetes szerkesztő ur! Az orvosszövetség elnöksége nevében méltóztassék becses lapjának holnapi számában közétetni, hogy az orvosszövetség közgyűlése által jun. 5-én hozott azon határozat, mely szerint orvos nem orvosnak nem assistálhat és nem narkotizálhat nemcsak Dr. *Keppichre* vonatkozik a mint az tévesen b. lapjának tegnapi számában közöltetett, hanem amint az a dolog természetéből következik, a szövetség minden egyes tagjára kötelező.

— **Halálozás.** Budapestről táviratozza tudósítónk, hogy *Vadnay* Károlyné, *Vadnay* Károlynak, a jel s irónak s a hivatalos lap szerkesztőjének neje ma délben meghalt.

— **A megmérgezett fagyaltok.** A *Hungária* kávéházban történt fagyaltmérgezési ügyben a rendőrség szigorú vizsgálatot tartott. A kávéházban az edényeket és a kezelést illetőleg mindent a legnagyobb tisztaságban talált. Bizonyosnak látszik, hogy a mérgezést tényleg a *vanília okozta*. A vanília készletet *Posgay* Lajos dr. főorvos megtekintette s azt igen szépen találta, nem vevén észre semmit, amiből annak mérget tartalmazó voltára lehetne következtetni. A rendőrség a készletet lefoglalta s vegyi vizsgálat alá véteti. Mint értesülünk a hatóság még a mérgezési esetek előtt megkezdte rendszeres vizsgálatát az összes aradi kávéházakban.

— **A kanabokaiak találkozója.** Mint valami furcsa nemzetség, úgy hangzik ezeknek a találkozóknak a neve. Aki azonban a tiz-tizenöt év előtti Aradot ismerte, tudja, hogy a *Kanaboka*, melynek széteszlott népéről szó vagy, vidám bohém-társaság volt, olyan, aminő manapság, a kedélybeli vérszegénység idején alig akad. Most, hogy a régi *Arany oroszán* épületének gazda-változása révén sok szó esett a kanabokai ügyekről, az a kedves ötlete támadt *Rózsa* Géza aradi vagongyári tisztviselőnek, a ki az egyik főtisztséget viselte a bohémek vidám köztársaságában; hogy egy napra idézzék vissza Kanaboka emlékét. Olyan formában tervezi ezt, hogy mielőtt az Arany oroszán épületét átalakítanák, a kanabokaiak annak nagytermében *tartsanak találkozót*. A kanabokaiak találkozója, a melyre az első lépések már megtörténtek, remélhetőleg nem marad terv, és az Arany oroszánt illően el fogják bucsuztatni régi, dicsőséggel teli multjától azok, a kik arra a leghivatottabbak: Kanaboka szabad állam polgárai.

— **Egy kis könnyelműség.** Feltűnést keltő öngyilkosság történt ma délben *Budapestben*. Az öngyilkos — mint egy táviratunk jelenti — *Barsy* Antal főhadnagy, az első honvéd-gyalogezred ezredsegéd-tisztje, akinek valóban tragikus okból támadt az a hirtelen ötlete, hogy az élettől megváljon. *Barsy* vezette ugyanis az ezred pénzkezelését, de könnyelmű hanyagságból ezt a felelősséggel járó hivatalt egyik altisztre bizta, ki a főhadnagy könnyelműségével rutul visszaélt. Szóval olyan kisebbféle sikkasztás történt. — E miatt *Barsy* ellen megindították a vizsgálatot s hogy a súlyos következményeket, mely okvetlen reá is háramlott volna, elkerülje, ma délben a laktanyában *föbelőtte magát*. A jobb sorsra érdemes katonatiszt szörnyet halt.

— **A német trónörökös Dél-Afrikába megy.** Londonból táviratozzák: A *Birmingham Post* értesülése szerint *Vilmos* császár legidősebb fiát, a német trónörökösét Dél-Afrikába akarja küldeni a legnevezetesebb csaták színhelyének tanulmányozása végett. A trónörökösöt több kiváló tábornok és kisebb vezérkar fogja kísérni.

— **Rossz a budapesti víz.** Az egész fővárosban nagy a panasz a miatt, hogy a vízvezetési víz ihatatlan. Nem üde víz folyik abból, hanem sűrű, iszapos moslék, amelyet még a görögkori *Tantalusz* sem tudott volna meginni, pedig ez a derék ur világéletében szomjúhozott. Az összes budapesti lapok veszedelmes támadásokat intéznek e miatt a fővárosi hatóság, főképp pedig *Kajlinger* Mihály vízvezetési igazgatója ellen. Mint egy táviratunk jelenti, *Kajlinger* az erős támadások következtében *beadta lemondását*. Hírlik, hogy *Pichler* Győző országgyűlési képviselő a képviselőház szerdai ülésén *kormány-biztos kiküldetését* fogja kérni a fővárosi vízkörség miatt. *Pichler* Győző e tárgyban ma hosszabb ideig beszélgetett *Halmos* János polgármesterrel.

— **A legszebb rendben . . .** Hogy a pécsváradai képviselőválasztás a minap mily gyönyörűen folyt le, azt eléggé illusztrálják a következő epizódok: A „nagyságos urak“ pro et contra szörnyen heveskedtek, már a mint a harc tűzében szokás. A néppárti urak szórták a pénzt és a gorombaságot; az utóbbival a 48-asok se maradtak adósak. Egyik *Kosuth*-párti képviselő megelégtelve a sok inzultust, a néppárt felé közeledő *Nessi* Pálra rákiált:

— Ne menj közéjük Pali, mert megrühesedel!

— A néppárti képviselők közül visszavágott egy fiatal kereszties:

Kicsoda kend, hogy így mer beszélni?

A képviselő megnevezte magát, mire emez így válaszolt:

— Padon! Azt gondoltam a hangja után, hogy *urasági kocsis*.

Erre természetesen névjegycsere történt. *Papp* Eleknek is volt kellemetlensége. Alaposan összetűzött egy néppártival.

— En *Papp* Elek országgyűlési képviselő vagyok. *Karcagon* lakom. Rendelkezésemre állok. Tudja meg az ur!

— Eh meg *Udvary* Ferenc országgyűlési képviselő vagyok. *Szombathelyen* lakom. Tudja meg az ur! . . .

A nagyságos urak ékes szitkozódások közepette bizonyos rugásokat is helyeztek egymásnak kilátásba. Egyébként igen békésen és példás rendben folyt le a választás. A jó nép buzdulván a nemes példán, szintén kifejezést adott az ellenpárt iránt viseltető gyengédségének, a minek az lett a következménye, hogy legalább tizenöt koponyán támadt folytonosság hiány, de azért ismételtel mondjuk, hogy a választás a legszebb rendben folyt le.

— **Két csőd.** Az aradi törvényszék *Janiga* András és társai férfi szabó cég ellen, melynek birtokosa *Janiga* András aradi lakos, elrendelte a csődöt s csődbiztosul *Schartner* Sándor dr. törvényszéki bírót küldte ki, tömeggondnokul *Lázár* György dr.-t, helyettesül pedig *Velcsov* Géza dr.-t. *Jurincsek* János pankotai kereskedőnek csődügyében, mely sok aradi kereskedőt érint, a csődleltár már befolyt a törvényszékhez. A leltár szerint az üzleti áruk és egyéb ingóságok becsértéke 2815 korona 50 fill. Ezt az összeget a követelések jóval meghaladják.

— **Házasság.** *Horváth* Károly Vilmos, az aradi *Füles Bagoly* című élelapp szerkesztője ma délelőtt kötött házasságot *Fekete* Arankával, az aradi Nemzeti Színház tagjával. A házasságkötésnél, mely *Szondy* Béla anyakönyvvizsgáló előtt ment végbe, tanuként szerepeltek: *Müller* Károly és *Nagy* Sándor dr. ügyvédek. A polgári házasságkötés után az ev. ref. templomban *Csészi* Imre adta össze az új párt.

— **Letartóztatott fővárosi bizottsági tag.** Budapestről táviratozza tudósítónk: A főkapitányság ma délben letartóztatta lécfalvi *Gyárfás* Sándor fővárosi bizottsági tagot, az ó-budai föld- és szőlőművesek egyesületének elnökgazgatóját. A letartóztatott elnökigazgató Ó-Buda községében nagy szerepet játszott s a kerület polgárságának bizalmát évek óta olyan mértékben élvezte, hogy alig volt Ó-Budán politikai és társadalmi akció, a melyet *Gyárfás* nem vezetett volna. Gazdag ember hírében állott s ő maga hirtelente leginkább, hogy nagyértékű földbirtoka van. Az ó-budai föld- és szőlőművesek egyesületének évek óta elnöke volt s az ügyeket úgy intézte, hogy az egyesület többi tisztviselőjének jóformán beleszólást sem engedett. Az egyesület ügyei az év elején már kedvezőtlenek voltak. A földművelésügyi miniszter többször fölhívta az egyesületet, hogy fizesse be az állam részéről szállított szénkéneknek 17.282 koronára rugó összegét, de az együletnek egy fillér készpénze sem volt. A tagok erre gyanakodni kezdtek s a nem egészen tiszta ügykezelést az előjáráságnak bejelentették. Az előjáróság megvizsgálta az egyület könyveit s bejelentette a főkapitányságnak, hogy az egyesület minden vagyona elveszett. A rendőrség a bűnvádi feljelentés alapján beidézte az egyület elnökét, kihallgatta a tisztviselőket s miután megállapította, hogy a hiányzó pénzeket az elnök sikkasztotta el, ma délben elrendelte letartóztatását. Lécfalvi *Gyárfás* Sándor 55 éves római katolikus, nős, családos ember. A detektívek *Kiskorona*-utca 84-ik szám alatti lakásán tartóztatták le.

— **Muskásmozgalom az Alföldön.** Szegedről írják lapunknak, hogy a munkások mozgalma az egész Alföldön, de különösen a Tisza-Maros szögén mindig nagyobb mérvet ölt. Az az 1500 ács- és építőmunkás, a kik Szegeden a közmunkákat és a magánépületek építését abban hagyták, még mindig sztrájkol. Tegnap a munkások és munkaadók a sztrájk megszüntetése céljából gyűlést tartottak, a melyen a város főkapitánya is részt vett, de a gyűléses nem vezetett eredményre, mert a munkások követeléseikből engedni nem akarnak. A sztrájkoló nyugodtan viselkednek és bár a gyűlékezést hivatalosan megtiltották nekik, rendezavarás nem történt. A sztrájkoló munkások a munkaidőnek olyan beosztását kívánják, hogy a hétköznapokon reggel hat órától este hatig, szombaton pedig reggel hat órától este 5 óráig tartson. A munkabért pedig olyképen akarják felemelni, hogy az óránként 32 fillérnél kevesebb ne legyen, tekintet nélkül arra, hogy meddig tart a munka.

— **A vasárnapi munkaszünet.** Az alábbi felhívást kaptuk: A nyári hónapokban egész nyugat Európában az a szokás, hogy kereskedő irodák a vasárnapi munkaszünetet minden törvénybeli kényszer nélkül is, a maguk jószántából biztosítják a magántisztviselők részére. A magyar kereskedőkhöz és pedig a magáncégekhez, és a részvénytársaságokhoz egyaránt fordulunk most azzal a kéréssel, adják meg a személyzetnek a nyári hónapok folyamán lehetőleg a teljes vasárnapi munkaszünetet. — A munka emberei tudják, hogy erre a vasárnapi pihenőre egészségi, erkölcsi és annyi más szempontból mekkora szükség van. Az üzleti és hivatali főnökök emberszeretetére hivatkozva, újra meg újra kérjük tehát a magántisztviselők részére a teljes nyári vasárnapi munkaszünetet. A *Magántisztviselők Országos Szövetsége*.

— **Affér a Nemzeti Kaszinóban.** Emleltettünk már arról az érdekes afférról, mely a Nemzeti Kaszinó két tagja, *Forgách* Antal gróf és *Berchtold* Miklós gróf közt támadt. Mint ujabbán jelentik, *Forgách* gróf, *Berchtold* Miklós gróf ellen rágalmozás és becsületsértés miatt pört indított, *Simonyi* Dénest és báró *Jeszzenszky* Sándort pedig *Algya* Sándor ezredes

Mindebből ugye régen kitalálták
Bennem a kis hugocskámnak a bátyját? . . .
Hát persze hogy . . . tovább minek haboznék?
A Képzőművészet Muzsája volnék
S vendége itt, e diszes társaságnak. (Kis szünet.)
Hivattanul nem jöttem én se. Vártak:
Oltárom állt már régen a szivekben
S most, hogy az áldozatnak füstje lebben
S a gyenge láng magasra fellobog
A hívók szive büszkén feldobog
Hogy szent oltárunk nem maradt im árva:
Uj templom épült, mely magába zárja
S mi eddig álom volt csak ködbe veszve:
Van már az új templomnak pontifexa. (Szünet.)
All hát a templom. Büszke homlokára
Kisüt a művészetnek glóriája
S mi eddig köznapok porába vonva,
Az napsugarba, rózsás fénybe vonja
Derüs aranynyal átszótt fátyolával,
Mig benne ujjongó hallelujával
Az új hívők az új eszményt köszöntik,
Feledve, megtagadva mind a többi:
A gazdagságot, hirnevet, vagyont,
Amit az élet bőség-szarva ont,
De melyek vérben, átokban fogannak,
Testvéreink kezébe gyilkot adnak,
Apát s fiut egymástól elszakítanak,
Barátokat gyűlölködésre szítnak
S romlásra visznek nemzetet, hazát. (Szünet.)
Nagy isten! adj szívünkbe ideált!
Adj tiszta lelket a Szép kultuszára.
Emelj az eseménynek magaslatára,
Ahonnan híven látjuk tennvilágod;
Oh, gyujts szívünkbe égi, tiszta lángot,
Hogy azt lássuk csak meg, mi összeforraszt,
Es elkerüljük, ami szertebomlaszt,
Hogy összetörjön vallás-, fajkülömbőség,
Hogy hü fiakként egymást hűn szeressék,
Kik bármely nyelven mondanak imát —
Mutasd meg nekik a Szép templomat,
Vidd őket a Művészet templomába,
Gyűjtsd egybe ott egy nagy, szent fogadásra:
Hogy hü fiai lesznek e hazának
Es hü testvére egy a másikának! (Szünet.)
Ti meg, kik im' az új eszményt hozzátok:
Magyar művészek — áldás, béke átok!
Legyetek üdvöz! Ez az ősi fészek,
Lelkes hozsannával siet elétek,
Orómtól ujjong, karjait kitarja,
S emléketek sirig szívébe zárja.
S mi felriadt ez órán, itt, az Eszme,
Nem lesz kiáltó szó szótába veszve,
Rezgő atom lesz mindegyik paránya
Es mindegyiknek mintha lenne szarnya
Bérces hazánkat villámként bejárja —
S a merre száll, kiosztja drága kincset:
Szétzuzza az Eszménynek rabbilincset,
Világot gyújt a vak, homályos éjbe:
Nyomában az Igazság és a Béke —
Meghalhat százszor vértanu keresztben,
De újra csak feltámad százezerszer
Bár láncra fűzik, sirba temetik —
Mint új Megváltó, újra születik.

(Függöny.)

Kuruzsoló orvos.

(A feleségét verő csodadoktor.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, június 7.

Budapestben a Hermina-utca 45-ik számú házban néhány év óta egy szanatórium található, melynek bejárata fölött a következő felírás van: „Fazekas D. egyetem. orvos.” A „D.” betű az ajtó fölé boruló fák lombjai által részben el van takarva, úgy, hogy akárki is dr. nak biheti és hiszi is, különösen ha az alatta levő sort is elolvassa, mely jelenthet akár „egyetemes orvos“-t, akár „egyetemi orvos“-t.

Az orvos ur: Fazekas Dániel s a legkevésbé sem „Fazekas dr.“, nagy garral hirdeti magát „mint a „természetes gyógy mód“ feltalálóját. Ezzel a gyógy móddal minden néven nevezendő betegséget megreperálni ígér, alkalmas lévén a többi között minden jó tulajdonsága mellett még arra is, hogy az öregeket megifjítsa.

A miért különösen érdekes Fazekas Dániel természetes gyógy módja, hogy a paciensek a

gazdag és előkelő, mondhatjuk a főúri osztályból kerültek ki, lévén e gyógy mód felette drága egy mulatság. Így a többek között Fazekas gyógy kezelte néhai báró Aczél Bélát, a ki vak hive volt s a kezelési költségek nagyságát jellemzi, hogy elhalálása után báró Aczél özvegyét 5000 forint honoráriumért perelte be.

Hogy mi tulajdonképpen a természetes gyógy mód? — ezt jórészen misztikus homály fedi. A szanatóriumnak van egy sajátos készülékkel berendezett szobája. Ebben a szobában áll egy mindenféle csavarokkal és hengerekkel ellátott szék, melybe a betegnek bele kell ülnie; van több villam-áramfejlesztő készülék s egyéb holmik. A szoba úgy van berendezve, hogy egy adott pillanatban teljesen besötétíthető. Ebben a környezetben folyik le a gyógyítás. A beteg beleül a székbe, a szoba elsötétül s Fazekas Dániel tompa, monoton, hátat borzongató hangon imádságba fog, s Istent hívja segítségül. Aztán mindenféle hókusz-pókuszok kíséretében a villamárammal megérinti a paciens beteg testrészt.

Fazekas Dániel Hajduböszörményi származású s most körülbelül a 60-ik évében jár. Apja nagy vagyonnal rendelkezett, de kitagadta. Néhány száz forinttal a zsebében, 20 éves korában nekivágott a nagyvilágnak s sok évi kalandozás után Londonban telepedett meg. Itt meg is házasodott. Feleségül vett egy orvostani intézetben alkalmazott ápolónőt s ettől ismerte a természetes gyógy mód titkait. Harminc évvel ezelőtt azután, tízéves külföldi tartózkodás után visszajött Magyarországra, s Hajduböszörményben, szülővárosában telepedett meg. Első felesége ezután néhány év multán gyanus körülmények között meghalt Böszörményben s Fazekas ült vizsgálati fogságban is — de kiszabadult. Ujra megházasodott, ettől a feleségétől azonban elvált. Ez időben folyt ellene okmányhamisítás miatt vizsgálat, le is tartóztatták, de királyi kegyelem útján szabadlábra helyezték, majd pedig megszüntették ellene az eljárást, Harmadszor is megnősült. Ez a mostani hitestársa, a kivel a legbrutálisabban bánik. 1900. augusztus havában történt, hogy az asszony mérgezési tünetek között hirtelen megbetegedett. A gyanu egyenesen férjére, Fazekas Dánielre hárult s az ellene folyó vizsgálat és nyomozás még ma sem szűnt meg.

Ime, Fazekas Dániel élete folyása rövid kivonatban. A napokban újból merényletet követett el felesége ellen, aki, amióta megmergezték, gyöngye, beteges asszony. Szolgáival kékre-szöldre verette a szegény nőt, majd pedig maga látott neki s a lábával úgy összerugdosta, hogy most súlyos betegen fekszik s orvosa aggódik, hogy nem lesz képes életben tartani.

Es egy ilyen ember képes volt bizalmat kelteni az emberekben, elhíhetni, hogy csodatorvos, hogy mindenféle betegségeket meggyógyít. Igazán hihetetlen.

TANÜGY.

(—) Érettségi vizsgálatok. A lippai felső kereskedelmi iskolában ma fejezték be a szóbeli vizsgálatokat, melyeknél Kunos Ignác, a keleti akadémia igazgatója elnökölt, ki az aradi kereskedelmi iskola érettségi vizsgáit is vezetni fogja. Lippán 32 ifju ment érettségire, kik közül négy jól és 16 egyszerűen érettnak nyilvánítottatott. Javító vizsgát tesz hat, ugyanennyi elbukott és a jövő évben megy érettségire.

(—) Hittanvizsgálatok Az aradi ev. református egyház tanácsa holnap, vasárnap délelőtt fél 10 órakor a lelkeszi lakon gyűlést tart, melyen az egyházmegye esperesét: Széll Kálmánt fogja üdvözölni Ez alkalommal bírálják felül a kántori állásra beérkezett pályázatokat, — Az istentisztelet végével pedig fél 11 óra-

kor a templomban hittan-vizsgálat lesz, az esperes vezetése mellett. A délelőtt folyamán a leány növendékek, délután egy negyed 4-től pedig a fiúk fognak sorra kerülni. A reggeli istentisztelet kivételesen fél 10 órakor kezdődik, a délutáni pedig egészen elmarad.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Közkirathamisítással vádolt jegyző. Az aradi kir. törvényszék ma délben tárgyalta Popesku Izidor volt buttyini jegyző és Zimbrán Mihály községi rendőr hosszasan huzódó bünpörét. Mindkét vádlott közkirathamisítással volt vádolva, mit a vádirat szerint azáltal követtek el, hogy egy elhalt buttyini polgár halálesetfelvételének alkalmával az egyenes le származó törvényes örökös, az örökhagyó édes gyermekét kihagyva az okirathól, csak a törvényteleneket vették fel, ezeket azonban törvényesek gyanánt, továbbá, hogy a leltár felvétel alkalmával a hagyatékából egyes tárgyakat kihagytak. Ezenkívül marhalevelek meghamisításáról is szólt a vád. A törvényszék már több ízben tartott tárgyalást és sokféle pótlás után ma végre befejezhette az ügyet. Miután a kir. ügyész, tekintettel az utolsó pillanatban változott tényállásra, elejtette a vádat, az eljárást mindkét vádlottal szemben megszüntette. A tárgyaláson Fábrián Lajos kir. táblai bíró elnökölt, a vádat Lehmann Viktor alügyész, a védelmet pedig Czédly Károly dr. és Nikolics Döme ügyvédek képviselték.

§ A keszthelyi családirto. Laskay gazdag fakereskedő ügyében a nagykanizsai esküdtörvényszék ma folytatta a tárgyalást. A folytatolagos tanukihallgatáson Schadt János gazdasági intézeti tanár azt vallotta, hogy Laskay egy ízben kérdezte tőle, a holttestben meddig lehet megállapítani a mérge jelenlétét s meddig tart az erre vonatkozó vizsgálat? Ruzsik Celesztin főerdészről a vádlott egy ízben arzenikumot kért de tanu nem adott neki. Mikor Laskayt gyermekeinek meggyilkolása miatt feljelentették, de még nem tartóztatták le, találkozott Ruzsik Laskayval, ki azt kérdezte tőle, mit keres Keszthelyen? Talán — mondotta mosolyogva — azt számítgatja, mibe kerül az a tölgyfa-cölöp a melyre engem fel fognak akasztani?

A törvényszék, az esküdtek verdiktje alapján, éjfél utáni fél egy órakor hirdette ki az ítéletet. Laskay Ferencet kétszeres emberölés büntetésében mondta ki bűnösnek s életfogytiglani fegyházra és tíz évi hivatalvesztésre ítélte. A védő és vádlott semmiségi panaszt jelentettek be. Laskay teljes nyugodtsággal fogadta az ítéletet.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Mezőgazdaság. A háziállatok fejlődése és erősödéséhez legelső kellék azoknak teljesen kielégítő egészségi állapota és ezt fentartani e szerint a gazda legfontosabb feladata. Eszközök és célra vannak és évck tapasztalatai a Kwizda-féle veterinar preparatumokra utalnak bennünket, melyeket Kwizda Ferenc János cs. és kir. osztrák magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett állít elő és ezek mint präservatív szerek messze az ország határan túl híresekké váltak. A kitűnő hatás, mely a Kwizda-féle restitutions-fluidnak lovak számára sajátosága (ezen szor mint kitűnő erősítő szer is bevált) továbbá a Kwizda-féle korneuburgi marhapor, mely mint marhapor általában, úgy teheneknél a tejelő képesség fokozása céljából mindenütt legjobb sikerrel alkalmaztatik és minden a Kwizda Ferenc által előállított veterinar preparatumok a legfényesebben igazolják ezen cég világra szóló hírnevét.

= Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségekről tesz jelentést: Silbermann Bernát, Budapest. — Pollák Róbert, Kassa. — Singer Adolf, Budapest. — Frenkel Arthur, Budapest. — Friedelt Gottfrid, Brassó. — Eisler Gusztav, Bécs. — Wagner Ignác, Dubickó. — Mermelstein Róza, Grác. — Schumi Konrad, Laibach. — Machner és Böhrer, bej. szabó-cég, Budapest. — Gömöri Sándor, Budapest. — Földes Izsó, Szeged.

Mi alulírottak becsület szavunkra ki-nyilatkoztatjuk hogy folyó évi június hó 8-tól, folyó évi augusztus 20-ig üzletünket vasárnaponként egész nap zárva tarjuk.

Arad 1902. június hó 7-én.

inokai Tóth Lajos
Schäffer Henrik
Rosenberg Herman
Pataki Jakab
Karácsonyi Márton
Vuk és Dengelegly

özv. Tóth Mihályné
Goldner és Wormser
Cziráky Alajos
Berger B.
Sugár József.

LEGSZEBB FOGAK!

DENTOLIN

fogpasztánk által érhetőek el.

Egyszeri használat mindenkit meggyőz

Egy tégely ára . . . 1 korona.

Egy darab ára . . . 60 fillér.

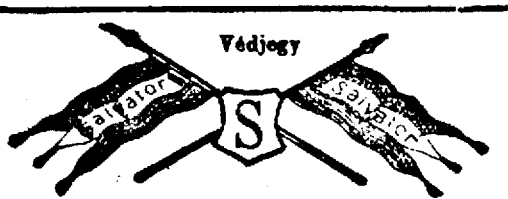
Egy tubus ára . . . 50 fillér.

5% a magyar tanítónők „Otthona” javára.

VOJTEK és WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

Vesebajoknál,
a hólyag bántalmainál
és köszvénynél,
az emésztési és lélegzési
szervek hurutainál,

a Lithion-forrás

Salvator

Kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Vasmentes. Kellemes ízű.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyvíz és diastetikus ital. Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és veseizgatási tünetekben vagy húgy-savas vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

• A Salvator-forrás Igazgatósága Eperjesen.

582

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

Asztalos Sándor u. 2—3 szám alatt

butor raktáramat

megnyitottam.

Amidőn ezt a n. é. közönség b. tudomására hozom, egyszersmind megemlíteni bátorkodom, hogy a műhelyemben készült butorok mind a legizlésebb kiállításban, a legjutányosabb árak mellett állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

Becses pártfogásukat kérve maradtam

kiváló tisztelettel

Fock Gábor.

**MATTONI
ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE**

Gyógyhely: Budapest, (Budán.)

Idény április 15-től — október 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos: Dr. POLGÁR EMIL.

Egészséges lekvés. Jutányos lakások. Jó vendégül

Villamos-vasuti összeköttetés a fővárossal.

1831—1902. sz.

Elek község előljáróitól.

Hirdetmény.

Elek község alólírt előljárói részéről közhírré tétetik, miszerint a község külön kezeléséhez tartozó Szinityei-legelő birtokkal kapcsolatos, és két részletből álló vadászati jog, melynek egyike 1500 hold legelő, és 71 hold bér föld területtel, másika 287⁸⁷⁶/₁₁₀₀ hold bér föld területtel van felosztva, folyó hó 28-án d. e. II órakor Elek község házában tartandó nyilvános árverésen folyó év augusztus 1-től 1905. évi július 31-ig tartó 3 évre bérbe fog adadni.

Az árverési feltételek az árverés napjáig a község jegyzői-hivatalában megtekinthetők.

A bérelni szándékozók azon értesítéssel hivatnak meg, hogy megfelelő készpénz ovadék letételére kötelesek.

Eleken, 1902. június 8-án.

1033

Rigler József,
jegyző.

Reisz Péter,
bíró.

Lőcse-fürdő.

(Vasúti, posta és távírda állomás: Lőcse.)

Szepesmegye legolcsóbb nyaralóhelye.

Első felső-magyarországi gyermeküdülőhely az iskolai szünidők tartamára.

Évad június 1-től szeptember 15-ig.

610 méter a tenger színe fölött, teljesen védett fekvéssel, fenyves erdő közepette, 20 percnyi távolság Lőcsétől; 50 kényelmesen berendezett szoba, hideg és meleg fürdők, kitűnő konyha (a vendéglő házilag kezeltek), teljes ellátás, étkezés és lakás 3-80 koronától 5-30 koronáig naponként. — 10—16 éves üdülést kereső vérszegény iskolásgyermek, kik szülei kísérete nélkül a szünidőt erdőben akarják tölteni, a háziasszony személyes felügyelete alatt hetenként 20 koronáért, havonként 80 koronáért teljes ellátásban részesülnek. (Lakás, reggeli, délelőtti és délutáni uzsonna, ebéd, vacsora.

Bővebb felvilágosításokkal szolgál és a prospektusokat franco elküldi:

Müller Antal,

építész

Lőcse, Szepesmegye.

1017

A haj eredeti színét

visszanyerjük a Hajós-féle

Hajregenerator

használatával. Rövid idő alatt visszaadja az ősz hajnak eredeti színét, ifjúkori szépségét és ennek visszatérése után az elért eredmény állandóan megmarad. A fehéreműt és fejbőrt nem piszkítja.

Egy üveg ára 60 krajczár.

Hófehér fogakat egyedül a Hajós-féle

Venus Antiseptikus fogpép

használatával nyerhetünk, egy tégely ára 60 krajczár. (Az üres fogpép-tégely 10 kr.-ba visszavásároltatik.)

Valódi angol celluloidba foglalt

Antiseptikus fogkefe

2 évi jótállással ára 90 kr.

Fenti szerek egyedül kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertárban

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

Budapest, Váci-körút 32. szám.

Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű GŐZCSÉPLŐ-KÉSZLETEIT,
14, 16 és 20 lóerejű COMPOUND-LOCOMOBILJAIT, és végre

„Millennium” legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó- és kéveköto aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr magyar államvasutársaság resiczai mezőgazdasági gépgyárában készült SACK-rendszerű aczelöntésűkefével ellátott EKÉIT és egyéb mezőgazdasági eszközeit. 1977

A magyar kir. államvasutak gépgyárának lokomobil cseplőgép és „MILLENNIUM” aratógép gyár-mányal a párisi nemzetközi kiállításon a legnagyobb kitüntetést, a GRAND PRIX-t, nyerték.

Aradi ipar- és népbank.

Ekszer-zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

1902. évi június hó 9-én d. e. 9 órakor az aradi ipar- és népbank zálogosztályában a következő számú és 1902. évi márczius hó végéig lejárt **ékszer-, arany- és ezüst-tárgyak** alapszabályunk 72. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett fognak elárvereztetni, u. m.:

4092, 4510, 4637, 4769, 4888, 5174, 5281, 5392, 5580, 5649, 5650, 6195, 6216, 6247, 6451, 6616, 6780, 6922, 6963, 7055, 7232, 7365, 7591, 7817, 7872, 7875, 7948, 8100, 8119, 8161, 8186, 8465, 8483, 8524, 8601, 8644, 8714, 9016, 9259, 9405, 9524, 9549, 9566, 9660, 9676, 9682, 9801, 10100, 10163, 10407, 10431, 10509, 10770, 10963, 10972, 11017, 11025, 11160, 11185, 11298, 11397, 11398, 11511, 11586, 11621, 11622, 11641, 11642, 11694, 11718, 11720, 11721, 11810, 11839, 11908, 11912, 12144, 12288, 12293, 12332, 12384, 12442, 12465, 12505, 11552, 12597, 12803, 13148, 13237, 13238, 13248, 13310, 13368, 13373, 13416, 13420, 13430, 13432, 13496, 13502, 13572, 13778, 13790, 13906, 14012, 14016, 14050, 14061, 14092, 14137, 14143, 14159, 14210, 14236, 14252, 14293, 14355, 14452, 14455, 14506, 14510, 14512, 14582, 14597, 14611, 14629, 14676, 14695, 14697, 14699, 14713, 14715, 14843, 14866, 14879, 14894, 14909, 14982, 15106, 15108, 15116, 15121, 15130, 15168, 15230, 15256, 15265, 15284, 15299, 15301, 15354, 15361, 15369, 15370, 15403, 15443, 15455, 15476, 15527, 15559, 15603, 15618, 15625, 15626, 15644, 15662, 15689, 15705, 15775, 16033 és 16067, mely árveréshez a venni szándékozók ezennel tisztelettel meghivatnak.

Arad, 1902. évi május hó 22-én.

964

Az igazgatóság.

Nyilvános köszönet egy kiváló szépitőszernek.

Nyilatkozat. Igen tisztelt gyógyszerész ur! Az ön által feltalált **Ibolya-crème** kitünő hatása indított arra, hogy ez uton leghálásabb köszönetemet nyilvánítom. A jó készítményért fogadja örökös köszönetemet, mert egy pár nap alatt eltávolította az arczomon lévő összes szeplőimet és májfoltokat, egyuttal biztosítom, hogy széles ismerős körömben ajánlani fogom.

Bécs, 1899. decz. 5.

Kitünő tisztelettel Marszky Adél

Szeplő, májfolt, bibiros, bőrvörösséget és mindennemű arczfoltatlanságot bámulatos rövid idő alatt elmulaszt az egész világon elterjedt teljesen ártalmatlan szer a **Hajós-féle**

Ibolya-Créme

Ára: 1 tégely 50 kr. Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya puder fehér, rózsás és krém színben 60 kr.

Hajós-**IBOLYA-TEJ** (Eau de Violette de Hajós.) Ezen hygienicus mosóvíz az arcz, nyak, karok és kezeknek megkapó szépséget, fehérlium és rózsás színében tündöklő varázssos színt kölcsönöz. 1 üveg 50 krajczár.

☞ Óvakodjunk értéktelen hamlitásoktól! ☜

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle IBOLYA CRÉMET tessék elfogadni.

Kapható:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Vojtek Kálmán és Tábor Gyula urak gyógyszerárban.

1965—1902. sz.

Magyar Pécska község előjárótól.

Árlejtési hirdetmény.

Magyar-Pécska községe által épített tervbevett istálló s mellékhelyiségek építésének biztosítására a község házában folyó évi június hó 16-án d. e. 10 órakor árlejtés tartatik.

Kikiáltási ár: 3288 korona 09 fillér.

Ovadékul leteendő: 10%.

Egyébb feltételek, a terv s költségvetés az előjáróságnál tekinthetők meg.

Magyar-Pécskán, 1902. június hó 6-án.

1037

Povársay Soma,

községi-főjegyző.

Botha János,

bíró.

Lubló gyógyfürdő.

Szénsavas vasas (pezső) és moor fürdők. Vasas források felette dűcsak szénsavban.

— Ivó, fürdő és területi gyógymód. —

Kitünő sikert vészerősségnél, súlyos betegségek, testi és szellemi túlerőltetés után, különösen pedig női bajoknál.

Pormentes védett fekvés (556 m.) Kiterjedt fenyves erdők között, kényelmes lakások és kitünő ellátás mérsékelt árak mellett.

Allandó fürdőorvos: dr. Platzer Sándor volt egyetemi tanársegéd, Kézmarzky tanár udv. tanácsos egyetemi női klinikáján.

Kitünő vendéglő jutányos árak mellett.

Étkezés a la carte vagy penzióban.

Posta és távirat állomás. (Lublófürdő.) Zónajegyek. Elő és utószálnonban tetemes árkedvezmény, lakás, fürdők és étkezésnél. Szobák hetenként 10 kor., étkezés penzióban 20 koronától kezdve.

Az ásványvíz (Amalia forrás) friss töltesben kapható a forráskezelésnél és minden nagyobb ásványvízkereskedésben.

Prospektust küld és bővebb felvilágosítással szolgál

az uradalmi fürdőgondnokság

Lublófürdőn (Szepesmegye.)

1029

Az ásványvíz eladásra elárusítók kerestetnek.

15869—1902. sz.

Aradvármegye alispánjától.

Pályázati hirdetmény

A borosjenői járásban üresedésbe jött törvényhatósági utmesteri állásra s a mennyiben ezen állás áthelyezés útjára töltenének be, az üresedésbe jövő más utmesteri állásra ezennel pályázatot nyitok.

Az utmesteri állás javadalmazása 800 kor. évfizetés, 20 korona szertárbér, 16 korona iroda-átalány és a kezelésébe tartozó törvényhatósági utak minden kilométerje után megállapított uti-átalány.

A pályázóktól minősítésül a vmegyei szabályrendelettel előirt utmesteri vizsga kimutatása, esetleg annak utólagosan egy év alatt eszközöndő letétele kívántatik meg. Ennek előfeltételét pedig az elemi szám és mértan, továbbá a rajzolás és fogalmazásban való megfelelő jártasságnak kimutatása képezi.

Ezt iskolai esetleg hason foglalkozásban eltöltött gyakorlati működésekről szóló bizonyítványokkal lehet igazolni.

Az 1873. évi II. t.-cz. szerint igény jogosított kiszolgált altisztek, a mennyiben vármegyei alkalmazott nem jelentkeznek, előnnyel bírnak.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy minősítettségük és eddigi alkalmaztatásuk kitüntetése mellett szerkesztett pályázati kérvényeiket f. évi július hó 15-éig Aradvármegye főispánjához nyujtsák be.

Arad, 1902. június 4-én.

Dálnoky Nagy Lajos

alispán.

1036

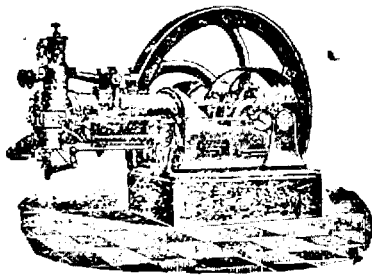
Kölcsey - egyesület
Aradon

Gurahonczy portlandcement

egyedüli magyar gyártmány, mely a magyar mérnök- és építész-egylet által megszabott normáliekat 60-70 százalékkal felülmúlja, rendkívül finom őrlésben, kis és nagy mennyiségben, gyári áron kapható

Az Arad-csanádi Egyesült Vasutak szertáránál Arad állomás mellett.

Megrendeléseket az Arad-csanádi Egyesült Vasutak központi irodája is elfogad és a cementet kívánatra házhoz szállítja. 274

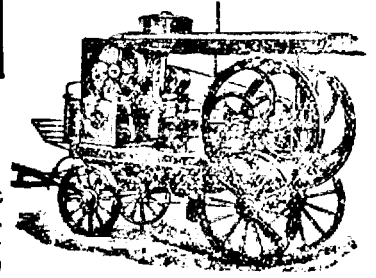
Motorvásárlók

vetel előtt arról szerezzenek meggyőződést, melyik gyártmány a legjobb!!

Drezdai motor-gyár részv.-t.

(Ezelőtt HILLE)

gyártja az elismert legjobb benzín és gázmotorokat és benzínlocomobilokat. Malmok, takarmány-kamrák, cséplés és minden más üzemhez kipróbáltan a legtökéletesebb, legegyszerűbb szerkezetű, legtartósabb, legkönnyebb kezelésű és legolcsóbb üzemű gépek. Legelőkelőbb referencziák több évi legkielégítőbb üzemekről rendelkezésre.

Vezérképviselőt és mintaraktár: **Gellért Ignác és Társánál**
BUDAPEST, VI. Teréz-körút 41. szám (a nyugoti pályaudvar közelében.)

Minden kiállításon és versenyvizsgálaton legelső díjakkal kitüntetve!

1971.

717-1902. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1902. V. 1215/1. számú végzése által vb. Ladányi László csődügyében a csődleltárban 1-626. és 667-752. tétel alatti ingók a leltározás alkalmával bíróilag lefoglalt és 3167 korona 85 fillerre becsült üzleti áruk és felszerelésekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon Árpád-tér 5. sz. a. leendő eszközlésére 1902. év június hó 13-ik és következő napjának délelőtt 10 órája határidőül kitéjtik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsőron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1902. évi június hó 4. napján.

Ortutay,
bíróági végrehajtó.

1032

Alapított 1878.

Első temesvári hatóságilag engedélyezett zálogintézet TEMESVÁROTT.

Támaszkodva üzleti összeköttetéseinkre, melyeket már 1878 óta egész Dél-magyarországon gyakorolunk, bátorkodunk Arad és vidéke t. közönségét értesíteni, miszerint

sorsjegyekre, állampapírokra, aranyra, ezüst ékszerekre és mindennemű ingókra, továbbá

terményekre, ruha- és tehérműekre, bőrre, csizmákra, stb.

legmagasabb pénzelőlegekkel — a törvényesen megszabott legolcsóbb kamatláb mellett — továbbra is szolgálunk.

Kiváló tisztelettel

Első temesvári hatóságilag engedélyezett zálogintézet

Temesvár, Belváros Erőd-utca 12.

995

Alapított 1878.

Alapított 1878.

Alapított 1878.

MINDEN HÖLGYNEK SZÜKSÉGES ARCZBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitünő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsiros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt májfoltot, bőrrákát (mitesser) és minden arcztisztáltságot. Masszázhhoz használva eltüntet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek czimares védjeggyel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tévely ára 1 korona.

Margit szappan 70 fillér. Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguerában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pinter Ferencz, Boros-Sebesen: Zangeri Gyula, Berzovan: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csérmón: Berkes Armin, Eleken: Ifj. Pekker István, Földeákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevezesen: Schögl Pál, Kun-Ágotán: Fejes Lajos, Kurticsen: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácsaházán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzsros Adám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pecskán: Roksith János, Pankotán: Posevitz Gusztav, Pitvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerárakban.

Rozsnyay-féle

chinin czukorka, chinin csokoládé

patykoszorozott készítmény.

gyermekeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitünő sikerrel alkalmazható. **Nem keserű!!** Csak akkor valódi, ha a csomagoló papíron Rozsnyay Mátyás névalírása olvasható.

Fenyő illat.

Különösen alkalmas a szoba levegőjének felfrísítésére és tisztítására

Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Hasis-Colloidum.

Kitünő, minden más szert felülmuló hatású tyukszem és bőrkeményedés ellen.

Egy üveg ára 70 fillér.

Kitünő minőségű likőr eszenciák, melynek segítségével pár perc alatt zamatos, finom likőrt készíthetünk.

Barack	Cacao blanc	Cserecsnye	Császárkörte
Anizette	Chartreuse	Marasquino	Vanillia
Benedictine	Curacao	Kávé	Zeller

Egy üveg ára 1 korona.

Kapható:

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárakban

Aradon, Szabadság-tér.

TELEFON 184.

Pártoljuk a helybeli ipart! Bettelheim K.

első aradi egyedüli szakszerű mosó-
és tisztító müintézete

Arad, Aulich Lajos-utca 2. sz. (Lux-udvar)

A nyári idényre felhívom a t. nagyközönséget müintézetemre. Jól felszerelt munkás személyzetemmel párosulva, ama kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmagasabb igényeknek is minden irányban megfelelek. Elvállalok mindenféle mosható női, férfi és gyermek ruhákat, bur kalapot, pizere tárgyakat, függönyöket, összes házi ruházatok mosását a legolcsóbb egyezségi árak mellett. Kívánatra háztól elvitetem és haza küldöm.

Borárverési hirdetés.

A baraczkai állami szőlőtelep múlt évi bortermésének eladó készlete folyó évi június hó 23-án délután 8 órakor a telep irodájában (Baraczkán) árverésre bocsátatik.

A készlet 718 hl. fehér borból áll, s minőség szerint csoportosítottan bocsátatik árverés alá. A kikiáltási ár hliterenkint hordó nélkül 22 és 42 korona között változik.

A borok szesztartalmára vonatkozó adatok és közelebbi felvilágosítások alantirt igazgatóságtól szereshetők be.

A vonat Aradról a baraczkai telep Paulis nevü (közvetlen szomszédos) állomására reggel 6 óra 35 perczkor indul. 1084

Csálai és baraczkai
állami szőlőtelepek igazgatósága.

Kosinsky Viktor,
igazgató.

Eladó egy

tudományos könyvtár,

vagy a

könyvszekrény magában.

Különbéle perzsa és szmirna szőnyeg, tükrök, butorok porcellán diszletek, előszobába való ruha fogasok, ajtó feletti faragott diszítések, csillárok és több butor garnitúrák 1000

Zemplényi Sándor lakásán.

Napfürdők direct e célra magas kerítéssel elkülönített szabad helyen. Utána langyos fürdő a betegség neme szerint, az orvos által meghatározott fokkal. Hatása a nap vegyi sugarainak az anyagcserét fokozó befolyásában áll. Gyenge szervezetűek, idegesek, csúzosok, elhízottak jó eredménnyel használhatják. 1 fürdő 80 kr. (a langyos fürdő beleértve), 15 jegy 10 frt.

Dr. Hecht orvosi intézetében,
Aradon, Zrinyi-utca 3. sz.

Állandó orvosi felügyelet.

Külön orvosi díjazás nincs.

Telefon 270.

Dohány termelő gazdáknak!

Ajánlunk tiszta bácskai kenderből készült 3 águ kézi készítményű

dohány zsinoget

100 klgként 120 koronáért.

Ez ár mellett csakis e hó végeig vállalatunk el rendeléseket július és augusztus hónapokban szállitva.

Nagy készletben vannak mindennemü

gazdasági kötélárak

u. m.: hámistráng, kötőfék, rudalók, szekérkötelek, nyaklók, zsák madzag, varró és kötőző spárgák, kéve kötők. Kender hevederek, kendertömlők és vászon vedrek. Gép kender, gép kőcz. Ruha szárító kötelek, redőny zsinorok. Halász hálók, lóhálók és függő ágyak.

Gabona zsák,
Gyapju zsák,
Szalmazsák,
Csomagoló vásznak,
Tiszta lószőr fonva.

Gép, kazal, sátor és kocsi takaró,
Vizmentes ponyvák,
Nyerszászon ponyvák,
Repcze ponyvák.

Rendeléseket a legpontosabban és legutányosabb árak mellett eszközli az

Erdélyi és Bácskai iparú raktár

Reich B. Károly fia és társa

Andrássy-tér 6., (Verbos-ház).

100 kgr. hosszú, fehér és széles szálu

Raffia-rárs 80 korona. 1042

ZÁM

Hunyadmegyében.

Klimatikus üdülő és nyaraló hely.

Pormentes gyönyörű hegyvidék.

Regényes kiránduló helyek.

30 szobás nagy szállóban teljes ellátás.

Feltünő olcsó árak.

Vasut, posta és táviró állomás.

Mindennemü felvilágosítással készséggel szolgál

Kormos Adolf,

„Transsylvania“ szálloda Zám.

1039

Nagyszebeni Földhitelintézet.

A legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk

jelzálogkölcsonöket

30 $\frac{1}{2}$, 38 és 40 $\frac{1}{2}$ évi visszafizetésre (amortisatióra) fél éves részletekben, melyekben ugy a kamat, mint a tőke törlesztése benfoglaltatik. A kölcsönök készpénzben a sáloglevelek teljes névértékben fizettetnek ki.

A kölcsönök közvetítését eszközli megbízottunk

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemü felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozva a fenti hirdetésre, kérem a t. jelzálog kölcsönt kereső közönséget, hogy ugy mint eddig, továbbra is bizalommal forduljon ügyeivel hozzám, elvem mindenkor a közönség szolid kiszolgálása volt s marad is.

A bekebelezési költségeket kívánatra előlegezem, díjazásom utólagos.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsönintézet

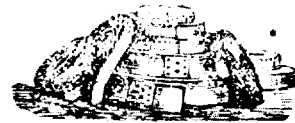
1025

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (Spielmann-ház) I. emelet.

Kovács Soma

gép és műszaki áru üzlete

Arad, Andrássy-tér (Neuman-palota mellett.)

Állandó nagy raktár:

Orosz és oliva gépolaj, gépkenőcs, szíjj, lenzsák, vizmentes ponyva, aczéldobsin, rétegfém,

lakatos és gépészeti szerszámok,

csavarok, fecskendők, mérlegek

és legjobb gyártmányu

984

**Kühne gazdasági gépek,
malomszerek,**

szőlő és pinczegazdasági eszközök

legelőnyösebb árakon.

Zálogtárgyak elárverezése.

Van szerencsém a t. cz. közönségnek ezennel tudtul adni, hogy úgy az

≡ **ékszerek,** ≡

mint az

≡ **ingóságok** ≡

zálogüzletem felosztása
folytán

1902. évi június hó 18-án
(szerdán)

dél előtt 8 órakor a tekintetes városi kapitányi hivatal egy tisztviselője jelenlétében üzlethelyiségemben Kossuth-utca 62. sz. azon zálogtárgyak, melyek a lejáratig ki nem váltattak, a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett el fognak adni.

Figyelmeztetem ennél fogva az érdekelteket, hogy tárgyaik kiváltását el ne mulasztják, mivel zálogüzletem ezen árverés után teljesen megszűnik.

1006 **Weisz Dávid.**

Permetezők

3 évi jótállással

(ingyen javítás)

Hönig Frigyes

harangöntőnél

Rákóczi-utca 28. sz.

Ugyanott

tüzi fecskendők,
borszivattyúk,

kutak és gummi tömlők
gyári áron.

Javítások elfogadtatnak.

Telefon szám 485.

T. cz.

Van szerencsém nagyrabcsült rendelőimnek szives tudomására adni, hogy folyó évi február hó 1-étől

a Templom-utca 3. sz. alatti

czipész-üzletemet

felosztattam, de iparomat továbbra lakásomon

Heim Domokos-utca 2 sz. alatt,

a Tököli-téri Kishalmi-főle gőzfürdő mellett

folytatom.

Főtörökvésem oda irányul, hogy nagyrabcsült rendelőimet ezután is legnagyobb odaadással, szolid és pontos kiszolgálásban részesítem, miért is az eddigi pártfogásért esedezem.

Magamat a n. é. közönség becses bizalmába ajánlva maradok

kiváló tisztelettel

Pakszián Sándorné,

czipész, Heim Domokos-utca 2. sz.

K O S S U T H I K E N D Ő K

S Z A L O G T Á R G Y A K É S E Y E R T E K

K O S S U T H I K E N D Ő K

S Z A L O G T Á R G Y A K É S E Y E R T E K

Elsőrendű
Raffia-hárs
 és
aussigi rézgálicz
 (kék-kő)
 legolcsóbb árban

Belgrader K. és Tsa

fűszer- és gyarmat-áru nagykeres-
 kedőnél
 ARADON, ¹⁰⁰⁴
 ANDRÁSSY-TÉR,
 „Nádor“ szálloda
 mellett.

K O S S U T H I K E N D Ő K

S Z A L O G T Á R G Y A K É S E Y E R T E K

TELEFON 438

Legnagyobb választék
arany, ezüst és ékszer-
tárgyakban.

Alkalmi vételek és eladások.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész ⁴²

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany és ezüsttárgyak készpénz
fizetés mellett a legmagasabb
árban megvétetnek, vagy be-
cseréltetnek.

Értesítés.

Tisztelettel tudatjuk t. részvényeseinkkel, hogy felszámolás alatt álló társulatunk az ez évi bevételekből május hó 16-ikától kezdődőleg az aradcsanádi gazdasági takarékpénztár utján az alaptőkéből 15%-ot

vagyis 30 koronát

fizet vissza részvényenként és pedig a részvények szabályszerű lebélyegzése ellenében.

Országos Szőlőoltványtelep

r. társaság

felszámoló-bizottsága.

957

Kassovitz Fülöp

férfi-, fiu- és gyermekruha raktár

Arad, Andrassy-tér 9. sz., a Minorita-templommal szemben.

Előrehaladt idény miatt az összes raktáron levő

tavaszi és nyári

férfi-, fiu- és gyermekruhák

óriási választékban

rendkívül leszállított áron lesznek kiárusítva.

Mérték utáni megrendelések

ezután is olcsó áron mellett a legelegánsabb kivitelben lesznek elkészítve.

Kiváló tisztelettel

Kassovitz Fülöp,

Arad, Andrassy-tér 9.

Szolid és pontos kiszolgálásért kezeskedik

Reich Samu, üzletvezető.

531

Dohányzók
kérjenek

„NILL“

krokodil jellel ellátott legkitünőbb
egyiptomi szivarka hüvelyt
és legjobb minőségű
egyiptomi szivarka papírt.

A párisi 1902. évi
egészségügyi kiállításon
arany érmet nyert.
Mindenütt kapható.

Apró hirdetések.

Minden kihirdetés beiktatása leg-
alább egy koronában kerül és 20 szó-
igohet, minden további szó 4 fillérbe,
vastagabb betűkből 8 fillérbe kerül. A
kis hirdetések előre fizetendőek. Ár-

testéseket a kiadóhivatal ad; leve-
beni kérdésekhöz a válasza való ke-
lyeg melléklendő. Telefon ertekelettel
nem ad a kiadóhivatal.

A "Vas" fürdő

bérbe adandó. Érdeklődők bővebb
felvilágosítást nyerhetnek Ferdi-
nánd-utca 5. sz. alatt. 1023

Vasárnap nyílik meg

ugy a női, mint a férfi-uszoda,
Simay István, Maros gőzfürdőjé-
ben. 1030

Ügyes

derék- és alj-varrónők állandó al-
kalmazást nyerhetnek Mautner Mik-
sánál Aradon, Rákóczy-utca 5.
szám. 1035

Francia kisasszony

intelligens, művelt, állást keres
mint társalkodónő vagy mint na-
velő. Czim a kiadóhivatalban. 1040

Telephon 436.

Vasgerenda, szekértengely, ráfvas,
aczelcsákányok, metsző-olló, kertész-
füresz, oltókések és egyéb áruczik-
kek jó minőségben és olcsó árban
kaphatók

Pöhm és Gedeon

vaskereskedésében 1561

Arad. Eötvös-utca és Szabadság-tér sarkán.

500 forintot

fizetek annak, aki
Bartilla
fogvizének hasz-
nálata mellett, üvegje 35 kr. valaha is-
mét fogfájást kap, vagy a szája büzlök.
(Csomagolásért külön 10 kr.) **Bartilla A.**
Örkösi, (E. Winkler) **Wien,** 19/1
Sommer-gasse 1. Kapható **Aradon:** Ring
Lajos Asztalos Sándor-utca 1. sz. **G.**
Földes Kelemen, Deák Ferencz-utca
11. sz. gyógyszerárakban. — Kérjük min-
denütt határozottan **Bartilla-féle** fog-
vizet. Hamisítványok feljelentői 161 di-
jaztatnak. 303

Házi csengők

bevezetését és javítását szak-
szerűen végzi:

Kalmár József

villanyműszerész, 58

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Kerékpár és varrógép raktár.
Szakszerű javítóműhely!

Telefon 39. szám.

Ajánlunk igen t. vevőinknek első
minőségű szagtalan

fűtő-köszenet

50 kilós zsákokban csomagolva, bér-
mentve házhoz szállítva

100 kiló 3 kor. 40 fill.

Állandóan raktáron tartunk

elsőrendű kovács-köszenet

és darabos 1470

bükk-faszemet is

50 kilós és 25 kilós zsákokban.
Megrendelések pontos hazaszállítása
végett felnap időt kérünk.

Kneffel Károly és Fia
vaskereskedése Aradon.

Ablakok és ajtók

különféle nagyságban, használt ál-
lapotban, különféle méretekben
kaphatók ifj. Czeiler István asztalos
gyárában Arad, Pöstenberg Ernő-
utca 6. 1543

Tárbeszélő 369.

Gróf KÖNIGSEGG LAJOS

a magyar kir. Államvasutak gépgyárá-
nak arad-csanádi kizárólagos képviselője

Aradon, Vörösmarty-utca 1. sz.

Kívánatra küld 1580

árjegyzéket ingyen és bérmentve.

VAJDA BENŐ

fogorvos

Arad, Szabadság-tér Színház-épület.

Készít rágásra teljesen használható

MŰFOGAKAT,

foganként 2 frtért.

Fogak plombirozása feltűnően olcsón, jóállás

mellett. 768

Fájdalom nélküli foghuzás 1 forint.

Uj hal-áruda!

Van szerencsem a n. é. vevőimet úgy
a n. b. közönséget értesíteni, hogy Ara-
don, a háltéren az „Arany potyka”
helyiségében

élő és nyers halak

bármely nagyságban és fajban a napi ár-
folyam szerint mindenkör nálam kapha-
tók. Postai megrendelések a legponto-
sabbban utánvét mellett eszközöltetnek.

Becses pártfogásáért esd

tisztelettel

Widulovits Mária,

302 haláruda tulajdonos.

Javulatok: a légzőszervek és emésztőszervek mindennemű katarrhusos meg-
betegedései, valamint verszegénység stb. Ellenjavulat: aszkór.

Gleichenberg gyógy-hely.

Alkalikus-muriatikus források: Constantia és Emma forrás; alkalis-muriatikus
szénsav: János forrás; tiszta szénsav: Klausen forrás; savó, sterilizált tej (szá-
raz táplálás), kefir, forrás-só belelegzés, fenyőtűgöz belelegzés, mindkettő külön ka-
binokban; légzési készülék, pneumatikus kama-
rák, édes ásványvíz és pezsgő meleg fürdők, fe-
nyőtű és aczélfürdők. Nagy vizgyógyintézet, te-
repekúra. Lágy langyos meleg, pormentes, szél-
csendes levegő, erdős fensíkon. 1978

Felvilágosítás és prospek-
tus ingyen.

Lakás és kocsli megrendelések az
igazgatóságnál Gleichenberg.

Saison május 1-től szeptember végéig.

Legújabb találmány.

22511. szám

Szabadalmazott jégpincze.

Sokkal jobb és olcsóbbak, mint az előbbie; előnyük: a jég úgy tartja ma-
gát, hogy egész időnyen legfeljebb 25% apadás állhat be; ugyszintén szabada-
lomra bejelentett újabb jégszekrények, csupán fából, csak a víz fölfogására van
czinbádóg alkalmazva, nem izzad, 70% jég megtakarítás érhető el; mérsárosok,
hentesek, vendéglősök, tejesarnokok, ugyszintén házi használatnál is nélkülöz-
hetetlenek. Árjegyzékkel szolgál a föltaláló. 882

Bucsanyecz József

Acsmester és épi-
tési vállalkozó.

Budapest, X. kerület, Kőbányai-ut 44/46. szám.

A legjobb
jégszekrények
kaphatók

SZABÓ ALBERT-nél
üveg-, porcellán-, lámpa- és konyhaberendezési üzlet
Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.